

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

78000 Бања Лука, Вука Караџића 4
Република Српска, БиХ
Тел: +387(0)51/247-408
Факс: +387(0)51/247-497
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о проведеној финансијској ревизији
Општине Градишка
за период 01.01-31.12.2017. године**

Број: РВ038-18

Бања Лука, 15.05.2018. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	1
	Извјештај о ревизији финансијских извјештаја	1
II	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	4
	Извјештај о ревизији усклађености	4
III	РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА	6
IV	КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ	8
V	ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ).....	9
	1. Увод	9
	2. Провођење препорука из претходног извјештаја	9
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола.....	9
	4. Набавке.....	12
	5. Припрема и доношење буџета.....	13
	6. Финансијски извјештаји.....	13
	6.1. Извјештај о извршењу буџета.....	14
	6.1.1. Приходи и примици	14
	6.1.2. Расходи и издаци.....	17
	6.1.3. Разлика у финансирању	23
	6.2. Биланс успјеха	23
	6.2.1. Приходи.....	23
	6.2.2. Расходи.....	24
	6.2.3. Финансијски резултат	24
	6.3. Биланс стања.....	24
	6.3.1. Актива	24
	6.3.2. Пасива.....	32
	6.3.3. Ванбилансна евиденција.....	34
	6.4. Биланс новчаних токова	35
	6.5. Временска неограниченост пословања	35
	6.6. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе	35
	6.7. Напомене уз финансијске извјештаје	36

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији финансијских извјештаја

Мишљење са резервом

Извршили смо ревизију Консолидованог финансијског извјештаја Општине Градишка који обухвата: Биланс стања, Биланс успјеха, Извјештај о промјенама нето имовине, Биланс новчаних токова, Периодични извјештај о извршењу буџета и Периодични извјештај о извршењу по рачуноводственим фондовима са стањем на дан 31.12. 2017. године и за годину која се завршава на тај дан. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, објашњавајућих напомена уз финансијске извјештаје и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу Основ за мишљење са резервом, Консолидовани годишњи финансијски извјештај Општине Градишка истинито и објективно приказују, у свим материјално значајним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2017. године, финансијску успјешност, токове готовине и извршење буџета за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања за јавни сектор важећим у Републици Српској.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије 1200-1810. Наша одговорност за провођење ревизије детаљније је описана у пасусу Одговорност ревизора. Ревизију смо провели у складу са ISSAI 30 - Етичким кодексом, испунили смо наше остале етичке одговорности и независни смо у односу на субјекта ревизије.

Сматрамо да су прибављени ревизијски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања довољни и одговарајући да нам пруже основ за наше ревизијско мишљење.

Као што је наведено под тачком 6. Извјештаја:

Општина Градишка није у обрасцима консолидованих годишњих финансијских извјештаја исказала упоредне податке о приходима, расходима, примицима и издацима који се односе на претходну годину. Будући да, према одредбама члана 27. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника, годишњи финансијски извјештаји за јединице локалне самоуправе имају карактер финансијских извјештаја у смислу одредби и захтјева Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор, неисказивање упоредних података за претходну годину у билансу успјеха и периодичним извјештајима о извршењу буџета за ревидирану годину представља одступање од одредби MPC-JC 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграфи: 15, 23 и 53 – 58).

Као што је наведено под тачкама 3. и 6.1.2.1. Извјештаја:

Дио књиговодствених исправа у вези са насталим пословним догађајима није евидентиран, јер у књиговодство нису достављени из одјељења и служби у којима су документи настали односно примљени, што није у складу са чланом 9. став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике.

Као што је наведено под тачкама 6.1.1.1, 6.1.3, 6.2.1. и 6.2.3. Извјештаја:

У извршењу буџета Општине Градишка за 2017. годину, приходи су потцијењени за 193.858 КМ по основу наплаћених накнада за коришћење шума, јер нису признати на готовинском основу у складу са чланом 108. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Приходи су признати у 2016. иако су наплаћени у 2017. години. Такође, разлика у финансирању је потцијењена, за наведеном износ.

Као што је наведено под тачкама 3 и 6.3.1.2. Извјештаја:

У Општини Градишка стање из пословне евиденције нефинансијске имовине у сталним средствима одступа од стварног стања имовине са којом Општина располаже, због тога што дио идентификоване имовине није књиговодствено евидентиран а дио имовине у процесу њеног прибављања није вреднован по трошку набавке – набавној вриједности у складу са одредбама дефинисаним Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике и захтјевима МРС-ЈС 17- Некретнине, постројења и опрема и другим релевантним стандардима и прописима који регулишу њено почетно признавање, вредновање, амортизовање и објелодањивање.

Успостављена Помоћна књига нефинансијске имовине у сталним средствима није вођена у складу са чланом 12. став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске. Дио имовине није идентификован аналитички по сваком појединачном средству, а издаци за накнадна улагања по основу реконструкције постојећих објекта, прибављања пројектне документације, надзора и других услуга, евидентирани су одвојено од објекта на који се односе, па се у помоћној евиденцији налази велики број појединачних позиција без утврђене везе са објектом на који се односе - што онемогућава идентификацију имовине, правилну обраду пописа и не даје податке о правој вриједности како појединачних средства тако и укупне имовине.

Попис имовине и обавеза није организован и извршен у складу са Правилником о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза, јер: комисије за попис за један дио имовине нису извршиле утврђивање стварног стања него су преузеле податке из књиговодствених евиденција иако постоје значајне разлике између стварног и књиговодственог стања (како је наведено у претходном пасусу) нити су у извјештајима констатовале да постоје неусклађености у вези са идентификацијом значајног дијела нефинансијске имовине у сталним средствима.

Као што је наведено под тачкама 6.3.1.1 и 6.3.2.4 Извјештаја:

Дугорочни пласмани и трајни извори средстава су више исказани за 1.389.980 КМ.

Као што је наведено под тачком 6.5. Извјештаја:

Биланс новчаних токова није састављен на начин прописан чланом 42. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника и не пружа релевантне информације о новчаним токовима у складу са МРС ЈС 2 – Извјештај о новчаним токовима (параграфи 21 и 22). Мање су исказани приливи из пословних активности за 197.578 КМ (по основу непореских прихода), као и одливи готовине из пословних активности за 923.237 КМ.

Временска неограниченост пословања

Финансијски извјештаји Општине Градишка су састављени према начелу сталности пословања уз претпоставку да Општина неће обуставити пословање у догледној будућности.

Кључна питања ревизије

Кључна питања ревизије су она питања која су по нашем професионалном мишљењу, била најзначајнија у вршењу ревизије финансијских извјештаја за годину која се завршава на дан 31.12.2017. године. Ова питања смо размотрили у оквиру ревизије финансијских извјештаја као цјелине, а у формирању нашег мишљења не дајемо одвојено мишљење о тим питањима. Осим питања описаних у пасусу Основ за

мишљење са резервом, нема других питања која треба објавити у извјештају о ревизији.

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Начелник Општине Градишка је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор, односно прописаним оквиром финансијског извјештавања за јавни сектор важећим у Републици Српској. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе настале усљед преваре и грешке; одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена које су примјерене датим околностима и надзор над процесом извјештавања.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно увјеравање о томе да финансијски извјештаји, као целина, не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане преваром или грешком, као и да сачинимо и објавимо ревизијски извјештај, који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање представља висок ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија, која је извршена у складу са ISSAI стандардима ревизије увијек открити материјално значајне погрешне исказе када они постоје.

Погрешни искази могу настати као посљедица преваре или грешке и сматрају се материјално значајним ако, појединачно или заједно, могу утицати на економске одлуке корисника које се доносе на основу финансијских извјештаја.

Због чињенице да се ревизија проводи провјером на бази узорка и да у систему интерних контрола и рачуноводственом систему постоје инхерентна ограничења, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке остану неоткривене.

Ревизија укључује провођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизијском просуђивању и професионалном скептицизму, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих усљед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика утемељених на временској неограничености пословања и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Изјављујемо да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независношћу. Остварили смо комуникацију са одговорним лицима субјекта ревизије у вези са планираним обимом и временским распоредом ревизије, кључним ревизијским питањима и другим важним питањима и значајним налазима ревизије, укључујући значајне недостатке у систему интерних контрола који се могу идентификовати током ревизије.

Бања Лука, 15.05.2018. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији усклађености

Мишљење са резервом

Уз ревизију Консолидованог финансијског извјештаја Општине Градишка за 2017. годину, извршили смо ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са значајним законским и другим прописима.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу Основ за мишљење са резервом, активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијском извјештају Општине Градишка за 2017. годину су, у свим материјално значајним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију усклађености.

Вјерујемо да су прибављени ревизијски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са прописима којима су регулисане.

Као што је наведено под тачком 3. Извјештаја:

У Општини Градишка нису донесени интерни акти у складу са Законом о јавним путевима и то: одлука о утврђивању мјерила и критеријума за одређивање локалних путева и улица у насељу (члан 10. став 2) и стратегија развоја локалних путева и улица у насељу (члан 13. став 4.).

Програм развоја спорта није донесен за период од четири године у складу са члановима 10. и 11. Закона о спорту.

Акт о управљању ризицима није донесен, што је обавеза прописана по члану 8. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске и члану 26. став (7) интерног Правилника о интерним контролама и интерним контролним поступцима у Општинској управи.

Као што је наведено под тачкама 5, 6.1.1.1. и 6.1.2.1. Извјештаја:

У Општини Градишка планови и програми које је Скупштина општине донијела и Ребаланс буџета нису међусобно усклађени и то: План коришћења средстава од накнада по основу коришћења шума, Програм коришћења средстава од концесионих накнада, Програм текућег одржавања и реконструкције хидромелиорационог система који се реализује из средстава накнада за воде; Програм подршке развоју пољопривреде, Програм подршке развоју предузетништва и други.

Као што је наведено под тачком 6.1.2.1. Извјештаја:

Одредбе Колективног уговора за запослене у општинској управи Општине Градишка којима је дефинисано увећање основне плате: 10% за запослене који раде на шалтерима (члан 6), до 15% за посебне резултате рада (члан 7) и увећање по основу приправности и сложености посла (члан 10) нису у складу са чланом 5. Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске којим је дефинисано да се увећања основне плате не могу посебно исказивати већ су урачуната у коефицијент утврђен према платној групи.

Један број закључених уговора о дјелу и уговора о обављању привремених и повремених послова није закључен у складу са чланом 204. и 205. Закона о раду, јер представљају послове који су систематизовани и за које се закључује уговор о раду.

Као што је наведено под тачком 6.1.2.2. Извјештаја:

Општина Градишка није извршила сервисирање дијела дуга за отплату по кредитима, што није у складу са одредбама члана 12. Одлуке о извршењу Ребаланса буџета Општине односно члана 64. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске, јер су одредбама наведених прописа обавезе по основу дуга дефинисане као приоритетне.

Одговорност руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, начелник Општине Градишка је такође одговоран да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Одговорност ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима, у свим материјално значајним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање Општине Градишка обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Процедуре подразумевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање Општине Градишка.

Бања Лука, 15.05.2018. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

III РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА

Препоруке везане за финансијске извјештаје

Начелнику Општине препоручујемо да обезбиједи да се:

- 1) књиговодствене исправе у вези са насталим пословним догађајима достављају књиговодству одмах након израде, односно пријема у складу са чланом 9. став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;
- 2) Помоћна књига нефинансијске имовине у сталним средствима ажурира и имовина идентификује по појединачним средствима и попис имовине и обавеза врши на начин да се проведе усклађивање књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза у складу са чланом 3. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза;
- 3) приходи признају на готовинском основу, у моменту наплате у складу са чланом 108. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике;
- 4) проведе свеобухватна анализа нефинансијске имовине у сталним средствима и иста призна и вреднује у складу са одредбама Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, захтјевима МРС ЈС 17 и другим релевантним рачуноводственим стандардима и прописима, на начин да се: сва улагања у фази стицања имовине, која задовољавају критеријуме да се могу приписати вриједности имовине, евидентирају као нефинансијска имовина у сталним средствима у припреми (аналитички по средству) а по завршетку прибављања и стављања у употребу изврши књиговодствено активирање и пренос на нефинансијску имовину у употреби, уз појединачно евидентирање идентификованог средства (објекта, опреме) у аналитичкој евиденцији сталних средстава; код улагања у имовину за потребе другог буџетског корисника која му се уступа без накнаде иста призна у оквиру имовинских позиција Општине, а по завршетку прибављања, прије активирања изврши пренос на стварног корисника у складу са чланом 65. наведеног Правилника и књиговодствена евиденција земљишта усклади са земљишним књигама и даљи третман спроводи у складу са чланом 33. наведеног Правилника;
- 5) анализирају активности у вези са изградњом Спортског центра „Servitium“ и извршена улагања евидентирају у складу са чланом 65. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, те у складу са чланом 42. став (4) истог Правилника, провјери да ли је дошло до обезврјеђења средстава;
- 6) биланс новчаних токова сачињава у складу са чланом 42. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника и МРС ЈС 2 – Извјештај о новчаним токовима (параграфи 21и 22);
- 7) у складу са процјеном исхода судских поступака, признају резервисања кад постоји вјероватноћа да ће за измирење потенцијалних обавеза бити потребан одлив ресурса, према захтјевима МРС ЈС 19 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина;
- 8) у Напоменама уз финансијске извјештаје објелодани сажет опис природе потенцијалне обавезе у складу са захтјевима МРС ЈС 19 и чланом 46. Правилника о финансијском извјештавању за буџетске кориснике.

Препоруке везане за усклађеност пословања

Начелнику Општине препоручујемо да обезбиједи да се:

- 1) донесу интерни акти у складу са Законом о јавним путевима – стратегија развоја локалних путева и улица у насељу и одлука о разврставању локалних путева и улица у насељу; доносе акт о управљању ризицима којим се уређују организациони циљеви и задаци, процјена ризика и управљање ризицима; у потпуности примјењује Упутство о наплати комуналне накнада за коришћење стајалишта за теретна моторна возила на граничном прелазу и царинском терминалу;
- 2) плански документи (програми и планови коришћења намјенских средстава и други програми којима је прописано трошење средстава) и буџет односно ребаланс буџета међусобно усклађују;
- 3) намјенска средства користе у складу са планским документима и то: накнаде за шуме у складу са програмом на који је сагласност дало Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде; накнаде за воде у складу са програмом на који је сагласност дала ЈУ „Воде Српске“ и концесионе накнаде у складу са програмом који доноси Скупштина општине;
- 4) у потпуности примјењује Закона о раду: уговор о раду закључује за послове који су систематизовани, а за рад ван радног односа - уговор о дјелу и уговор о обављању привремених и повремених послова закључују само за послове који испуњавају услове за закључење таквих уговора у складу са члановима 204. и 205. Закона о раду;
- 5) дефинишу правила и критеријуми за додјелу грант средстава, прецизније дефинишу корисници који се могу суфинансирати, пропише форма извјештаја и утврди неопходна пратећа документација о утрошку, те да се планирање, одобравање, извјештавање и контрола врши у складу са тим;
- 6) дуг за отплату кредита сервисира правовремено у износима који су доспјели у складу са одредбама члана 64. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске и одлуком о извршењу буџета Општине;
- 7) изврши свеобухватна анализа потраживања, преиспита основ признавања из кога проистиче наплата, врши континуирана контрола наплате, те у случају неплаћања према издатим рјешењима и закљученим уговорима, правовремено предузму законске мјере наплате које ће искључити могућност застаре потраживања и Скупштини општине презентује извјештај о стању и могућности наплате спорних потраживања, дефинишу мјере за наплату и даљи третман спроводи у складу са релевантним законским прописима и рачуноводственим политикама;
- 8) успостави евиденција о пословним зградама, пословним просторима, стамбеним јединицама и другим објектима, којом би се омогућила њихова идентификација (адреса, површина, вриједност и сл.) у складу са Одлуком о пословним зградама, пословним просторијама, друштвеним домовима, гаражама и другим непокретностима у својини Општине.

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ

- Закон о буџетском систему Републике Српске;
- Закон о фискалној одговорности у Републици Српској;
- Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске;
- Одлука о извршењу ребаланса буџета Општине Градишка за 2017. годину;
- Закон о локалној самоуправи;
- Закон о статусу функционера јединица локалне самоуправе;
- Закон о систему јавних служби;
- Закон о раду;
- Закон о доприносима и Правилник о условима, начину обавјештавања, обрачунавања и уплате доприноса;
- Закон о порезу на доходак и Правилник о примјени Закона о порезу на доходак;
- Посебни колективни уговор за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске;
- Закон о јавним набавкама;
- Закон о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске;
- Закон о уређењу простора и грађењу и Одлука о уређењу простора и грађевинском земљишту;
- Закон о порезу на непокретности;
- Закон о шумама;
- Закон о водама;
- Закон о јавним путевима;
- Закон о комуналним дјелатностима;
- Закон о концесијама;
- Закон о заштити од пожара;
- Закон о комуналним таксама;
- Закон о спорту и Правилник о категоризацији спортова у Републици Српској;
- Закон о социјалној заштити;
- Правилник о условима за оснивање установа социјалне заштите;
- Уредба о накнадама за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у јавном сектору;
- Уредба о условима и начину плаћања готовим новцем.

V ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Општина Градишка (у даљем тексту: Општина) се простире на површини од 762 км². Према резултатима пописа становништва из 2013. године, на подручју територије општине Градишка је на дан 01.10.2013. године било настањено 49.196 становника.

Најзначајнији природни ресурси на којима ова локална заједница базира свој развој су пољопривредно земљиште и шуме. Велике површине обрадивог земљишта и традиција бављења пољопривредном производњом, утицали су да ова општина буде подручје са развијеном пољопривредном производњом и потенцијалима за њен даљи интензиван развој. На овом простору постоје и друге минералне сировине које се организовано експлоатишу: цигларска глина, технички грађевински камен - дијабаз, пијесак, шљунак итд.

Општина остварује своје надлежности према Закону о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16), као и друге надлежности које јој се преносе другим законима. Органи општине су Скупштина и начелник Општине. Скупштина општине је орган одлучивања и креирања политика општине који чини 31 одборник, а начелник заступа и представља општину и носилац је извршне власти.

Консолидовани годишњи финансијски извјештај Општине за 2017. годину поред Општинске управе чине и финансијски извјештаји нижих буџетских корисника (јавних установа) чије су главне књиге у саставу Главне књиге трезора Општине (у даљем тексту: ГК) и то: ЈУ Центар за социјални рад, Јавна установа за предшколско васпитање и образовање дјеце „Лепа Радић“, ЈУ „Завичајни музеј“, ЈУ „Културни центар“, ЈУ Туристичка организација, ЈУ Народна библиотека, те средње школе које се дјелимично финансирају из буџета Општине (Гимназија, Техничка школа и Средња стручна и техничка школа).

Општина није имала примједби на Нацрт извјештаја о проведеној финансијској ревизији Општине Градишка за период 01.01-31.12.2017. године.

Препоруке дате у овом извјештају, у циљу њиховог наглашавања, болдоване су и писане италиком словима.

2. Провођење препорука из претходног извјештаја

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске извршила је у току 2015. године преглед статуса препорука датих у Извјештају о ревизији Консолидованих финансијских извјештаја за кориснике буџета Општине Градишка за 2012. годину. Према Извјештају о спровођењу препорука (ИП002-15 од 26.10.2015. године) Општина је од укупно девет датих препорука: провела четири препоруке, дјелимично (непотпуно) провела такође четири препоруке и није провела једну препоруку.

Препорука која није била проведена односила се на потпуну усклађеност процедура набавки са Законом о јавним набавкама, проведена је у 2017. години. (тачка 4. Извјештаја).

За *дјелимично проведене препоруке* образложења су дата у наставку извјештаја а односе се на: унапређење система интерних контрола (тачка 3. Извјештаја); коришћење намјенских средстава остварених по основу непореских прихода (тачка 6.1.1.1. Извјештаја) а двије препоруке су у вези са признавањем и вредновањем нефинансијске имовине (тачка 6.3.1.2. Извјештаја).

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

Доношењем основних интерних аката: Статута Општине, Одлуке о оснивању Општинске управе, Правилника о организацији и систематизацији радних мјеста, Правилника о интерним контролама и интерним контролним поступцима и других аката створене су претпоставке за успостављање система интерних контрола.

Организација и рад органа Општине, послови, надлежности и одговорности, финансирање, учешће грађана у локалној самоуправи, сарадња и представљање, као и друга питања од значаја за рад и обављање послова у складу са прописима дефинисани су Законом о локалној самоуправи и ближе уређени Статутом Општине ("Службени гласник Општине", број 4/17).

Интерне контроле Општине нису биле функционалне у појединим сегментима пословања, јер дио интерних аката није примјењиван, дио није усклађен са прописима на основу којих су донесени, а дио није донесен.

Унутрашња организација и систематизација радних мјеста дефинисана је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Општинске управе („Службени гласник Општине“, број 5/17). У опису радних мјеста није дефинисан опис нивоа стандардних мјерила за класификацију радних мјеста како је дефинисано чланом 17. став 2. тачка (2) Уредбе о начелима за унутрашњу организацију и систематизацију радних мјеста у градској, односно општинској управи („Службени гласник Републике Српске“, број 10/17). Доношењем новог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста („Службени гласник Општине“, број 2/18) извршено је усаглашавање са наведеном Уредбом.

За Општинску управу је систематизовано 137 радних мјеста за 171 извршиоца и за Територијалну ватрогасну јединицу 11 радних мјеста за 32 извршиоца. На дан 31.12.2017. године било је запослено укупно 210 извршилаца, од чега је 10 извршилаца на одређено вријеме и четири функционера.

Током 2017. године у Општинској управи радни однос је престао за 15 запослених (по основу истека мандата и пензионисања), а у радни однос примљен је 31 извршилац на неодређено вријеме (након спроведеног јавног конкурса), 10 извршилаца на одређено вријеме (због замјене привремено одсутног радника и због повећаног обима посла).

Осим општинске управе преко локалног трезора, из буџетских средстава Општине се финансирају и плате у: Центру за социјални рад за 22 запослена, Дјечијем вртићу за 61 запосленог, Културном центру за 21 запосленог и Туристичкој организацији за једног запосленог.

Правилником о унутрашњој организацији послова и систематизацији радних мјеста Центра за социјални рад није систематизован довољан број стручних радника (по структури и броју) према броју становника у складу са чланом 14. Правилника о условима за оснивање установа социјалне заштите ("Службени гласник Републике Српске" број 90/17).

Дио интерних аката није донесен и то:

- према одредбама Закона о јавним путевима („Службени гласник Републике Српске“, број 89/13) није донесена: одлука о разврставању локалних путева и улица у насељу (члан 10. став 4) и стратегија развоја локалних путева и улица у насељу (члан 13. став 4), па у пословним књигама не постоје уређене евиденције о саобраћајним објектима којима управља Општина;
- програм развоја спорта није донесен на период од четири године како је дефинисано члановима 10. и 11. Закона о спорту ("Службени гласник Републике Српске", број 4/02, 66/03 и 73/08), а донесен је на годишњем нивоу за 2017. годину. (Програм развоја спорта за период 2018 - 2022. година Скупштина општине је донијела у 2018. години) и
- акт о управљању ризицима којим се уређују организациони циљеви и задаци, процјена ризика и управљање ризицима није донесен, што је обавеза прописана по члану 8. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 91/16) и чланом 26. став (7) интерног Правилника о интерним контролама и интерним контролним поступцима у Општинској управи ("Службени гласник Општине", број 1/16).

Недовољно ефикасно функционисање система интерних контрола имало је за посљедицу неправилности које се односе на:

- планирање, јер програми и планови које је донијела Скупштина општине нису усклађени са Ребалансом буџета;
- додјела значајног дијела грантова, углавном није уређена, јер нису дефинисана правила планирања, критеријуми додјеле средстава и извјештавање (тачка 6.1.2.1. Извјештаја);
- дио књиговодствених исправа у вези са насталим пословним догађајима није евидентиран, јер у књиговодство није достављен из одјељења и служби у којима су документи настали односно примљени (нпр. промјене везане за земљиште, стамбене јединице итд.), што није у складу са чланом 9. став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 94/15);
- приликом евидентирања пословних промјена и уноса трансакција у ГК примјена функционалне класификације није правилна, јер је додијељена позицијама обавеза које према члану 159. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број 98/16) нису предмет разврставања по функционалној класификацији, што има за посљедицу да се салда обавеза исказана по функционалној класификацији у ГК преносе као почетна стања из године у годину иако су затворена, итд.

Наплата комуналне накнаде за коришћење стајалишта за теретна моторна возила на граничном прелазу и царинском терминалу врши се у готовом новцу. Наплату је вршило КП “Градска чистоћа” а.д. Градишка по основу уговора закљученог 16.02.2017. године. Начелник Општине је 16.09.2015. године донио Упутство којим је прописан начин наплате, располагање новцем, садржај и облик признаница итд. Интерна контрола у поступку наплате није успостављена на начин да се умањи ризик евентуалне злоупотребе пословања готовим новцем. У Одјељењу за финансије водила се евиденција о задужењу и раздужењу признаница, али без потписа лица које је предало односно преузело признанице.

Књиговодствени систем Општине је успостављен у систему трезорског пословања. Помоћне књиге: нефинансијске имовине у сталним средствима, потраживања и обрачун плата воде се у посебним програмским апликацијама.

Успостављена помоћна књига нефинансијске имовине у сталним средствима није вођена у складу са правилима дефинисаним чланом 12. став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, јер дио имовине није идентификован аналитички по сваком појединачном средству; издаци за накнадна улагања по основу реконструкције постојећих објекта, прибављања пројектне документације, надзора и других услуга, евидентирани су одвојено од објекта на који се односе, те се у помоћној евиденцији налази велики број појединачних позиција без утврђене везе са објектом на који се односе - што онемогућава идентификацију имовине, валидну обраду пописа и не даје податке о правој вриједности појединачних средства и укупне имовине.

Попис имовине и обавеза није организован и извршен у складу са Правилником о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза (“Службени гласник Републике Српске” број 45/16), јер: комисије за попис за један дио имовине и обавеза нису извршиле утврђивање стварног стања него су преузеле податке из књиговодствених евиденција иако постоје значајне разлике између стварног и књиговодственог стања (како је наведено у претходном пасусу) нити су у извјештајима констатовале да постоје неусклађености у вези са идентификацијом значајног дијела нефинансијске имовине у сталним средствима.

У оквиру Јединице за интерну ревизију, систематизована су два радна мјеста (руководилац и интерни ревизор) али интерна ревизија није успостављена све до септембра 2017. године када је извршен пријем интерног ревизора а у децембру је

именован и руководилац. Обављене су ревизије два процеса: обрачун плата и осталих накнада буџетског корисника ЈУ „Културни центар“ Градишка за период 2013 - 2016. година и додјела средстава омладинским и невладиним организацијама за 2017. годину. Сачињени су појединачни извјештаји и дато укупно шест препорука, од чега су четири проведене, а двије препоруке нису биле проведене.

Интерном ревизијом су констатоване неправилности у провођењу интерних контрола, што потврђују и ревизијски налази код додјеле грантова а ЈУ Културни центар није обухваћена овом ревизијом.

На основу наведеног може се закључити да интерне контроле нису у потпуности уграђене у све сегменте пословања и њихово функционисање није на задовољавајућем нивоу, како би обезбиједиле обављање послова у складу са законима, подзаконским и интерним актима, правилно, економично, ефикасно и ефективно коришћење средстава и заштиту имовине, обавеза и других ресурса, те поуздано извјештавање.

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се:

- **донесу интерни акти у складу са Законом о јавним путевима – стратегија развоја локалних путева и улица у насељу и одлука о разврставању локалних путева и улица у насељу;**
- **доносе акт о управљању ризицима којим се уређују организациони циљеви и задаци, процјена ризика и управљање ризицима;**
- **књиговодствене исправе у вези са насталим пословним догађајем књиговодству, доставе одмах након израде, односно пријема у складу са чланом 9 став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;**
- **у потпуности примјењује Упутство о наплати комуналне накнада за коришћење стајалишта за теретна моторна возила на граничном прелазу и царинском терминалу;**
- **Помоћна књига нефинансијске имовине у сталним средствима ажурира и имовина идентификује по појединачним средствима и**
- **попис имовине и обавеза врши на начин да се проведе усклађивање књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза у складу са чланом 3. Правилника о попису.**

4. Набавке

Планом јавних набавки Општине за 2017. годину, који је у току године континуирано допуњаван у смислу прилагођавања потребама и расположивим средствима (пет измјена и допуна) планиране су набавке радова, роба и услуга укупне вриједности 10.424.114 КМ без пореза на додатну вриједност (у даљем тексту: ПДВ) у складу са Законом о јавним набавкама („Службени гласник БиХ“, број: 39/14).

Према Извјештају о проведеним поступцима јавних набавки у 2017. години, Општинска управа је покренула 179 поступака набавки који су окончани додјелом уговора укупне вриједности 9.375.517 КМ (без ПДВ-а) од чега:

- четири отвореним поступком са закљученим уговорима укупне вриједности од 7.030.944 КМ без ПДВ-а (од чега је један уговор за обезбјеђење кредитних средстава у износу од 6.086.007 КМ а за радове три уговора у укупном износу од 944.937 КМ);
- девет преговарачким поступком без објављивања обавјештења о набавци у износу 921.121 КМ (од чега је један по хитном поступку на име санације крова на згради Културног центра у износу од 78.569 КМ, три за додатне радове у износу од 217.221 КМ и остали за обављање комуналне дјелатности);
- 32 конкурентским захтјевом за достављање понуда у вриједности од 888.259 КМ;
- 131 директним споразумом у вриједности од 439.849 КМ и

- три поступака за услуге у складу са одредбама Анекса II дио Б Закона, по Правилнику за неприоритетне услуге у вриједности од 95.343 КМ.

Прегледом обухваћених поступака јавних набавки који су проведени у току 2017. године нису утврђене неправилности у погледу провођења процедура прописаних Законом.

5. Припрема и доношење буџета

Скупштина општине је 28.12.2016. године усвојила Буџет Општине за 2017. годину у износу од 24.004.000 КМ, а 28.12.2017. године Ребаланс буџета у износу од 41.800.000 КМ, којим је буџетски оквир повећан за 74% или за 17.796.000 КМ, углавном због кредитног задужења.

На План за измирење неизмирених обавеза пренесених из претходног периода у износу од 437.960 КМ, сходно члану 30. став 1. Закона о фискалној одговорности у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 94/15), Фискални савјет Републике Српске је 22.12.2017. године дао позитивно мишљење.

Ребалансом буџета је планирано финансирање активности Општине из: буџетских прихода у износу од 23.343.000 КМ, примитака за нефинансијску имовину у износу од 510.000 КМ, примитака од финансијске имовине у износу од 10.000 КМ, примитака од задуживања у износу од 17.700.000 КМ и осталих примитака у износу од 237.000 КМ.

Буџетски издаци су одобрени за: текуће расходе у износу од 18.991.595 КМ, трансфере у износу од 151.000 КМ, издатке за нефинансијску имовину у износу од 8.651.645 КМ, издатке за отплату дугова у износу од 13.393.700 КМ и остале издатке у износу од 612.060 КМ.

Ребаланс буџета је донесен, а плански документи које је Скупштина претходно донијела (стратегије, програми, планови и сл.) нису усаглашени са њим како по износу планираних средстава тако и по структури, па одређени послови који се извршавају не прате програме и друге планске документе (објашњење под тачком 6.1. Извјештаја).

Након доношења Ребаланса буџета, извршене су реалокације буџетских средстава укупне вриједности 973.616 КМ које су у складу са члановима 10 и 11. Одлуке о извршењу ребаланса буџета.

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се плански документи (програми и планови коришћења намјенских средстава и други програми којима је прописано трошење средстава) и буџет односно ребаланс буџета међусобно усклађују.

6. Финансијски извјештаји

У обрасцима финансијских извјештаја: Биланс успјеха, Периодични извјештај о извршењу буџета и Периодични извјештај о извршењу по рачуноводственим фондовима за 2017. годину нису попуњене колоне које се односе на претходну годину што није у складу са члановима 18, 19, 40, 43. и 44. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника („Службени гласник Републике Српске“, број 15/17). Одступање у примјени одредби Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника које се односи на исказивање упоредних података о приходима, расходима, примицима и издацима за претходну годину је последица примјене новог Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике којим су измијењени структура и садржај појединих позиција (прихода, расхода, примитака и издатака). Због тих промјена и због увођења нових позиција које нису биле садржане у ранијем контом плану, ретроактивно преправљање података презентованих у финансијским извјештајима за претходну годину није вршено (члан 125. став 3. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број 115/17).

Према одредбама члана 27. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника, годишњи финансијски извјештаји за јединице локалне самоуправе имају карактер финансијских извјештаја у смислу одредби и захтјева Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор (МРС ЈС), тако да неисказивање упоредних података за претходну годину у билансу успјеха и периодичним извјештајима о извршењу буџета за ревидирану годину представља одступање од одредби МРС ЈС 1- Презентација финансијских извјештаја (парагр. 15, 23 и 53 – 58).

Уз обрасце годишњих финансијских извјештаја буџетски корисници су дужни да, поред осталог, сачине и писано образложење уз посебан осврт на узроке значајних разлика у односу на план и претходну годину и било каква друга кретања финансијских показатеља, у складу са чланом 46. став 5. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника и МРС ЈС - 1 Презентација финансијских извјештаја, што је Општина учинила.

6.1. Извјештај о извршењу буџета

Извршење буџета Општине за период 01.01-31.12.2017. године исказано је у обрасцу ПИБ - Периодични извјештај о извршењу буџета на рачуноводственом фонду 01 - општи фонд, што представља буџет у ужем смислу (у даљем тексту: ПИБ) и обрасцу ПИФ - Периодични извјештај о извршењу по свим рачуноводственим фондовима (у даљем тексту: ПИФ).

Буџетски издаци за 2017. годину су исказани у износу од 35.094.263 КМ, што је за 16% или за 6.705.737 КМ ниже у односу на ребаланс буџета (објашњења у наставку).

Извјештај о извршењу буџета Општине за 2017. годину Скупштина општине је усвојила 20.04.2018. године.

6.1.1. Приходи и примици

Укупни приходи и примици за 2017. годину у ПИФ-у су исказани у износу од 42.415.088 КМ, од чега на фонду 01 у износу од 41.095.712 КМ, на фонду 03 - (фонд грантова) у износу од 5.000 КМ и на фонду 05 - (фонд за посебне пројекте) у износу од 1.314.376 КМ. На приходе се односи 23.939.772 КМ, а на примитке 18.475.316 КМ.

Према налазу ревизије, приходи и примици на фонду 01 су потцијењени за износ од 193.858 КМ по основу мање исказаних непореских прихода и износе: у ПИБ-у 41.289.570 КМ (што је за 1% ниже од планираних), а у ПИФ-у, по свим фондовима 42.608.946 КМ.

На фонду 05 (фонд за посебне пројекте) извршење је исказано по основу грант средства обезбијеђених по Пројекту доградње система за отпадне воде и водоснабдијевање у општини Градишка – који се суфинансира из кредитних и грант средства Европске инвестиционе банке (ЕИБ) обезбијеђених током периода извођења радова у складу са Супсидијарним споразумом о финансирању између ЕИБ, БиХ и Републике Српске. Обезбјеђена средства се не дозначавају на рачун Општине, већ Министарство финансија Републике Српске током периода извођења радова повлачи средства од ЕИБ у траншама и врши плаћање обавеза на рачун добављача/извођача радова. Министарство је наведена средства дозначило извођачу радова у 2017. години (што је у пословним књигама Општине евидентирано на позицији прихода од трансфера), а издаци за имовину по овом пројекту нису признати у финансијским извјештајима за 2017, већ за 2016. годину када су радови изведени и испостављене грађевинске ситуације.

6.1.1.1. Буџетски приходи

Буџетске приходе по свим фондовима од 24.133.630 КМ чине: порески приходи, непорески приходи, грантови и трансфери јединицама локалне самоуправе.

Порески приходи су остварени у износу од 14.380.095 КМ, што је за 2% ниже од ребалансом планираних. У структури истих највеће учешће од 82% имају приходи од

индиректних пореза (11.742.754 KM), затим приходи од пореза на лична примања (1.814.167 KM), те приходи од пореза на имовину (806.008 KM).

Порези на имовину по основу Закона о порезу на непокретности („Службени гласник Републике Српске“, број: 91/15) у цијелости припадају буџету Општине. У овом периоду остварени су више за 570.470 KM или више за 242% у односу на претходну годину (235.538 KM), због тога што Скупштина општине у 2016. години није извршавала своје надлежности у складу са чланом 39. Закона о локалној самоуправи и није донијела одлуку о висини вриједности непокретности по зонама на територији општине, у складу са чланом 4. став (3) Закона о порезу на непокретности. Због тога, Пореска управа Републике Српске за непокретности које се налазе на територији општине, није обрачунала порез на непокретности за 2016. годину, па је буџет Општине ускраћен за приходе по наведеном основу.

Непорески приходи су исказани у износу од 7.324.877 KM, а према налазу ревизије износе 7.518.735 KM, што је за 3% ниже у односу на ребалансом планиране. Мање су исказани за 193.858 KM по основу накнада за коришћење шума, због тога што нису признати на готовинском основу у складу са одредбама члана 108. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, већ су признати као приход у 2016. години, иако су наплаћени у 2017. години.

Непорески приходи су остварени и по основу: закупа имовине (198.804 KM), накнада које плаћају инвеститори изградње објеката на име ренте и трошкова уређења грађевинског земљишта (689.838 KM), накнада за коришћење шума (1.120.381 KM од чега се на накнаде за шуме у приватној својини односи 48.031 KM а на затезне камате по обрачуну Пореске управе Републике Српске 153.353 KM), накнада за промјену намјене пољопривредног земљишта (79.022 KM), административних такси (246.173 KM), комуналних такси (1.063.092 KM), комуналних накнада за коришћење објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње (1.282.928 KM), комуналних накнада за коришћење стајалишта за теретна моторна возила на граничном прелазу и царинском терминалу (1.150.645 KM), накнаде за коришћење минералних сировина (27.260 KM), концесионих накнада (166.115 KM), накнада за воде (154.685 KM), средстава за финансирање заштите од пожара (158.035 KM), властитих прихода нижих буџетских корисника (691.167 KM од чега је 463.084 KM по основу смјештаја дјеце у ЈПУ „Лепа Радић“) и осталих прихода (490.590 KM).

Комунална накнада за коришћење објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње (1.282.928 KM) је наплаћена за 36% више или за 340.747 KM у односу на 2016. годину. Разлог значајног одступања је због тога што Скупштина општине за 2016. годину није утврдила вриједност бода за обрачун комуналне накнаде, па иста није ни обрачуната.

Скупштина општине је усвојила програме о утрошку и извјештаје о реализацији намјенских средстава остварених по основу накнада за: коришћење шума, промјену намјене пољопривредног земљишта, воде, коришћење минералних сировина, концесионих накнада и средстава за финансирање заштите од пожара.

Програмом утрошка средстава од накнада за коришћење шума (за који је добијена сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске) планирано је финансирање активности у износу од 515.000 KM за намјену у складу са чланом 89. Закона о шумама („Службени гласник Републике Српске“, број 75/08 и 11/13). Према Извјештају о реализацији програма, средства су утрошена у износу од 878.492 KM за асфалтирање и реконструкцију путева (за намјене прописане законом) али нису утрошена у складу са Програмом и сагласношћу добијеном од надлежног Министарства.

Програмом за коришћење средстава од концесионих накнада по Закону о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број 59/13) планирано је коришћење у износу

од 100.000 КМ. Према Извјештају о реализацији програма средстава нису утрошена за намјену по Програму, већ за изградњу и реконструкцију путева у износу од 166.115 КМ.

Програмом утрошка намјенских средстава по основу посебних водних накнада планирано је финансирање у износу од 400.000 КМ, а реализовано је 198.843 КМ у складу са Програмом (салдо неутрошених средстава исказан је на посебном жиро рачуну отвореном за ову намјену). На наведени Програм није обезбијеђена сагласност ЈУ „Воде Српске“, што није у складу са чланом 17. став (2) тачка б) Закона о водама („Службени гласник Републике Српске“, број: 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17).

Грантови су исказани у износу од 175.192 КМ - на фонду 01 у износу од 170.192 КМ, а на фонду 03 у износу од 5.000 КМ, по основу намјенских средстава примљених од: грађана у износу од 157.342 КМ на име учешће за асфалтирање путева, Фонда за заштиту животне средине Републике Српске за набавку контејнера у износу од 10.000 КМ и других донатора у износу од 7.850 КМ.

Трансфери јединицама локалне самоуправе су исказани у износу од 2.059.608 КМ - на фонду 01 у износу од 745.232 КМ и на фонду 05 у износу од 1.314.376 КМ по основу грант средстава ЕИБ за суфинансирање Пројекта за водовод (тачка 6.1.1. Извјештаја).

Трансфери на фонду 01 односе се на: трансфер од Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске по основу Закона о социјалној заштити (728.190 КМ), трансфер од Министарства просвјете и културе Републике Српске за играонички програм у Дјечијем вртићу (7.744 КМ) и остале трансфере (9.298 КМ).

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се:

- **приходи признају на готовинском основу, у моменту наплате у складу са чланом 108. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике и**
- **намјенска средства користе у складу са планским документима и то: накнаде за шуме у складу са програмом на који је сагласност дало Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде; накнаде за воде у складу са програмом на који је сагласност дала ЈУ „Воде Српске“ и концесионе накнаде у складу са програмом који доноси Скупштина општине.**

6.1.1.2. Примици

Примици су исказани у износу од 18.475.316 КМ по основу примитака: за нефинансијску имовину (564.701 КМ), од финансијске имовине (7.501 КМ), од задуживања (17.700.000 КМ) и осталих примитака (203.114 КМ).

Примици за нефинансијску имовину су наплаћени по основу продаје земљишта у износу од 564.437 КМ (од чега у Агроиндустријској зони Нова Топола 379.116 КМ). Извршење је за 11% више у односу на ребалансом планирана средства од 510.000 КМ.

Примици по основу задуживања су исказани у износу од 17.700.000 КМ. Односе се на примитке по основу кредита од банака по Уговору о заједничком кредиту по којем банке кредитори учествују у кредиту и то: „Нова банка“ а.д. Бања Лука у износу од 13.800.000 КМ, НЛБ Банка а.д. Бања Лука у износу од 1.900.000 КМ и Комерцијална банка а.д. Бања Лука у износу од 2.000.000 КМ.

Скупштина општине је 28.07.2017. године донијела Одлуку о кредитном задужењу Општине (на коју је Министарство финансија Републике Српске 04.08.2017. године дало сагласност) а 28.12.2017. године измјену Прилога уз исту Одлуку, којима је дефинисала да ће се средства користити за:

- рефинансирање постојећих кредитних обавеза у износу од 11.700.000 КМ (пријевремени откуп обвезница 7.147.228 КМ, отплату преузетих кредитних обавеза КП „Топлана“ а.д. Градишка код Нове банке а.д. Бања Лука 3.839.304 КМ и рефинансирање доспјелих обавеза за извршена капитална улагања у изградњу

„Обилазнице за побољшање прилаза граничном прелазу Градишка“ и у изградњу спортске дворане 713.468 KM) и

- за јавне објекте и инфраструктурна улагања у износу од 6.000.000 KM (наставак изградње спортске дворане 2.500.000 KM, реконструкција водоторња 1.000.000 KM и улагања у инфраструктуру Агроиндустријске зоне 2.500.000 KM).

Остали примици су исказани за примитке по основу: накнаде плата који се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања у износу од 152.195 KM (за породилшко одсуство 66.936 KM и за вријеме боловања 85.259 KM), ПДВ-а у износу од 46.199 KM и по другим основама у износу од 4.720 KM.

6.1.2. Расходи и издаци

Расходи и издаци су исказани (у ПИФ-у по свим фондовима) у износу од 35.099.263 KM, од чега на општем буџетском фонду 01 од 35.094.263 KM и на фонду 03 - фонд грантова од 5.000 KM. Чине их: буџетски расходи од 19.252.606 KM и издаци од 15.846.657 KM.

Исказана прекорачења позиција расхода и издатака у односу на планиране ребалансом буџета, оправдана су одлукама о реалокацији средстава.

6.1.2.1. Расходи

Расходи (19.252.606 KM) су исказани по основу буџетских расхода које чине текући расходи (19.090.528 KM) и трансфера између и унутар јединица власти (162.078 KM). Индекс извршења буџетских расхода у односу на ребаланс буџета је 101%.

Текући расходи су исказани по основу: расхода за лична примања запослених (6.802.097 KM), расхода по основу коришћења роба и услуга (4.985.675 KM), расхода финансирања (1.353.145 KM), субвенција (169.970 KM), грантова (1.873.635 KM), дознака на име социјалних давања (2.933.969 KM), расхода по судским рјешењима (824.645 KM) и других финансијских трошкова и трансакција између јединица власти (147.392 KM).

Расходи за лична примања запослених су за 3% нижи од предвиђених ребалансом буџета, а односе се на расходе за: бруто плате запослених (5.870.407 KM); бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада (727.623 KM које највећим дијелом чине: бруто топли оброк 575.741 KM, превоз на посао и са посла 125.358 KM, дневнице за службена путовања 12.216 KM); накнаду плата запослених за вријеме боловања, родитељског одсуства и осталих накнада плата (164.332 KM), те отпремнине и једнократне помоћи (39.735 KM).

Одредбе Колективног уговора за запослене у Општинској управи (из 2017. године) којима је дефинисано увећање основне плате и то: 10% за запослене који раде на шалтерима (члан 6), до 15% за посебне резултате рада (члан 7) и увећање по основу приправности и сложености посла (члан 10) нису у складу са чланом 5. Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 20/17) којим је дефинисано да се увећања основне плате не могу посебно исказивати већ су урачуната у коефицијент утврђен према платној групи. Неправилност је отклоњена у 2018. години.

У ЈУ Центар за социјални рад исказани су расходи за лична примања у износу од 435.232 KM. С обзиром да није закључен посебан колективни уговор за дјелатност социјалне заштите коју обављају центри за социјални рад, као прелазно рјешење за одлучивање о правима и обавезама из радног односа, ЈУ Центар за социјални рад примјењује одредбе Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске и у складу с тим директор Установе и Синдикат установе су закључили Колективни уговор, којим су дефинисали права, обавезе и одговорности запослених.

У ЈПУ „Лепа Радић“ исказани су расходи за лична примања у износу од 1.026.154 KM дефинисани Правилником о платама и другим примањима за запослене у тој установи који није усклађен са Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 70/16) у дијелу који дефинише примања по основу помоћи запосленим. Доношењем Колективног уговора за запослене у ЈПУ „Лепа Радић“ у 2018. години извршено је усклађивање са Посебним колективним уговором.

Расходи по основу утрошка енергије, комуналних и комуникационих услуга исказани су у износу од 743.248 KM, што је за 4% више у односу на ребаланс буџета. Чине их расходи по основу: утрошка енергије (353.322 KM), комуналних услуга (65.741 KM), коришћења фиксних телефона (62.505 KM), коришћења мобилних телефона (30.244 KM), коришћења интернета (16.111 KM), поштанских услуга (182.473 KM) и осталих услуга (32.852 KM).

Расходи за текуће одржавање су исказани у износу од 308.044 KM што је за 5% ниже у односу на ребаланс буџета. Исказани су по основу расхода за одржавање: зграда (22.454 KM), објекта друмског саобраћаја (170.577 KM), опреме (84.821 KM) и остале имовине (30.192 KM).

Расходи по основу путовања и смјештаја су исказани у износу од 90.075 KM, што је за 15% ниже у односу на ребаланс буџета. На расходе по основу службених путовања односи се 20.699 KM, а на расходе по основу утрошка горива 69.376 KM.

Расходи за стручне услуге су исказани у износу од 517.364 KM, што је за 2% ниже у односу на планиране. Исказани су по основу расхода за услуге: платног промета - провизије банака (58.453 KM); осигурања имовине и запослених (37.708 KM); медијског представљања општине (116.585 KM); штампања, копирања, графичке обраде и сл. (48.748 KM); објављивања тендера, огласа и информативних текстова (31.057 KM); геодетско-катастарске и друге правне и административне услуге (80.642 KM); израде пројектне документације (10.771 KM); одржавања рачунарских лиценци и рачунарских програм (38.731 KM) и других услуга.

Услуге за медијско праћење активности Општине (телевизијске услуге) уговорене су са Инфо плус д.о.о. Градишка у износу од 56.160 KM, за период од шест мјесеци. Уговором нису утврђени термини емитовања, вријеме трајања и слично на основу којих би се вршило праћење реализације уговора. Фактуре су испостављене мјесечно у фиксном износу од по 9.360 KM.

Расходи за услуге одржавања јавних површина и заштите животне средине су исказани у износу од 1.879.475 KM што је за 4% више у односу на ребалансом буџета планиране. Односе се на расходе по основу: утрошка електричне енергије за јавну расвјету (629.194 KM), услуга заједничке комуналне потрошње – чишћења и одржавања јавних површина (957.816 KM), услуга зимске службе (55.330 KM), услуга за одржавања и реконструкције хидромелиорационог система (198.843 KM) и расхода за уређење јавних површина (38.292 KM).

Уговор за обављање услуге заједничке комуналне потрошње закључен је са КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, са којим су уговорени и послови који нису били усклађени са Одлуком о комуналним дјелатностима („Службени гласник Општине“, број 3/13) којом је у члану 11. дефинисано да КП „Градска чистоћа“ а.д. као своју основну дјелатност обавља само комуналне дјелатности збрињавања отпада из стамбених и пословних простора. Скупштина општине је у 2018. години извршила измјену наведеног члана и проширила послове комуналне дјелатности које ће обављати КП „Градска чистоћа“ а.д. и то: чишћење јавних површина; одржавање, уређење и опремање јавних зелених и рекреационих површина; одржавање јавних саобраћајних површина у насељеном мјесту и друго.

Остали неklasификовани расходи су исказани у износу од 1.127.503 KM. Извршење је за 9% ниже у односу на планиране. Чине их расходи за: бруто накнаде ван радног

односа (759.442 КМ); репрезентацију (292.176 КМ по основу: угоститељских услуга и интерне репрезентације 85.093 КМ, обиљежавања манифестација Општине 181.855 КМ, поклона 14.100 КМ и других основа 11.128 КМ); стручно усавршавање запослених (13.616 КМ); порезе, доприносе и непореске накнаде на терет послодавца (22.569 КМ) и остале расходе (39.700 КМ).

Расходе за бруто накнаде за рад ван радног односа чине накнаде: скупштинским одборницима (263.478 КМ), члановима скупштинских комисија и радних група (139.436 КМ), члановима управних и надзорних одбора (19.834 КМ), по уговору о дјелу (95.040 КМ), за привремене и повремене послове (128.969 КМ), волонтерима (18.458 КМ), предсједницима мјесних заједница (75.691 КМ) и остале накнаде (18.536 КМ).

Један број закључених уговора о дјелу и уговора о обављању привремених и повремених послова није закључен у складу са чланом 204. и 205. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16), јер представљају послове који су систематизовани и за које се закључује уговор о раду.

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се у потпуности примјењује Закона о раду: уговор о раду закључује за послове који су систематизовани, а за рад ван радног односа - уговор о дјелу и уговор о обављању привремених и повремених послова закључују само за послове који испуњавају услове за закључење таквих уговора у складу са члановима 204. и 205. Закона о раду.

Расходе финансирања и друге финансијске трошкове у укупном износу од 1.485.971 КМ чине: расходи финансирања према банкама и добављачима (1.353.145 КМ) и према Влади Републике Српске (136.426 КМ) евидентирани на позицији расходи трансакција размјене између јединица власти.

Расходи финансирања (1.353.145 КМ) се односе на: расходе по основу камата на обвезнице (567.228 КМ); трошкове сервисирања пријевременог откупа обвезница (70.000 КМ); расходе по основу камата на зајмове примљене од банака (415.787 КМ од чега се 322.891 КМ односи на камате по преузетим кредитима КП „Топлана“); трошкове сервисирања примљених зајмова (218.875 КМ) и расходе по основу затезних камата у земљи (81.255 КМ од чега се 77.162 КМ односи на „Siemens“ д.о.о. Бања Лука за кашњење исплате доспјелих рата за обавезе по Уговору из 2007. године за реконструкцију и изградњу јавне расвјете).

Расходи по основу камата, провизије и других сервисних трошкова (136.426 КМ) односе се на кредите реплаширане Општини од Владе Републике Српске (по кредитима Владе Аустрије и кредиту ЕИБ).

Субвенције су исказане у износу од 169.970 КМ што је за 25% ниже у односу на предвиђене по ребалансу буџета (228.000 КМ). Односе се на средства одобрена: за подстицај пољопривредној производњи (69.823 КМ) и за подршку развоју предузетништва (100.147 КМ).

Субвенције за подстицај пољопривредној производњи: Скупштина општине је 16.02.2017. године донијела Програм подршке развоју пољопривреде за 2017. годину („Службени гласник Општине“, број 1/17) по којем су предвиђена средства за подршку развоју пољопривреде у износу од 200.000 КМ (распоређена на осам врста активности), ребалансом буџета за ову намјену је планиран износ од 151.000 КМ. Програм и ребаланс буџета нису међусобно усклађени. Према Извјештају о реализацији Програма извршење износи 148.731 КМ и то: 69.823 КМ је директни подстицај пољопривредној производњи (исказано на позицији субвенција); 37.074 КМ су трошкови одржавања манифестација (што је исказано на позицији расхода за одржавање манифестација); 8.500 КМ је грант одобрен удружењима из области пољопривреде; 12.374 КМ су услуге организовања посјета пољопривредним сајмовима, стручне едукације и сл. (евидентирано у оквиру расхода за стручне услуге)

и 20.960 КМ су депонована средства код НЛБ Развојне банке као обезбјеђење које Општина даје банци да ће пољопривредни произвођач вратити кредит у року.

Субвенције за подршку развоју предузетништва - Програмом подршке развоју предузетништва који је Скупштина општине донијела 16.02.2017. године предвиђено је финансирање у износу од 250.000 КМ (за шест врста субвенција) а ребалансом буџета одобрено у износу од 100.000 КМ. Расподјела је извршена у укупном износу од 100.147 КМ за 32 корисника (са највише бодова) по врстама подстицаја по дјелатностима.

Грантови су исказани у износу од 1.873.635 КМ (текући грантови 1.743.353 КМ и капитални грантови 130.282 КМ), што је више за 4% у односу на ребаланс буџета.

Капитални грантови су исказани по пројекту стамбеног збрињавања Рома (92.164 КМ) и учешћа за стамбено збрињавање избјеглих и расељених лица (38.118 КМ по пројекту који заједнички реализују Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске и Општина).

Текући грантови се односе на средства одобрена:

- спортским клубовима и удружењима у износу од 345.621 КМ (за такмичарски спорт 278.838 КМ, за школски спорт 20.970 КМ и за спортске манифестације 45.813 КМ);
- политичким партијама у износу од 59.760 КМ колико су и планирани;
- организацијама и удружењима из области образовања и културе у износу од 167.230 КМ (од чега је износ од 39.750 КМ одобрен удружењима у складу са критеријумима дефинисаним Правилником о критеријумима, начину и поступку расподеле средстава организацијама и дјелатностима у области културе; 60.000 КМ удружењу „Град позориште“ Градишка, а средства у износу од 67.480 КМ су одобрена подносиоцима захтјева без дефинисаних критеријума);
- омладинским организацијама у износу од 17.170 КМ по јавном позиву у складу са Правилником о расподјели средстава невладиним организацијама („Службени гласник Општине“, број 4/13);
- на име суфинансирања Пројекта - Јачање улоге мјесних заједница у БиХ који проводи Развојни програм Уједињених нација (УНДП) у износу од 35.842 КМ;
- јавним предузећима и установама у износу од 534.130 КМ (ОДЈП Радио Градишка 225.000 КМ, Дому здравља 80.000 КМ, ЈП Противградна превентива Градишка 74.500 КМ и КП “Топлана“ а.д. Градишка 154.630 КМ);
- удружењима избјеглих и расељених лица, бораца и особа са инвалидитетом у износу од 145.000 КМ (Борачкој организацији 50.000 КМ, Општинској организацији породица погинулих и заробљених бораца 38.000 КМ, СУБНОР-у 20.000 КМ и Удружењу ветерана 15.000 КМ и осталим удружењима 22.000 КМ) колико су планирани ребалансом буџета, а правила за додјелу нису дефинисана;
- хуманитарним организацијама и удружењима грађана у износу од 438.600 КМ (Удружењу пензионера 90.000 КМ, Црвеном крсту 80.000 КМ, Удружењу за помоћ ментално недовољно развијеним лицима 22.000 КМ, Удружењу добровољних давалаца крви 15.000 КМ, Савезу глувих и наглувих 14.400 КМ, Међуопштинској организација слијепих 14.400 КМ, Удружењу параплегичара 10.500 КМ и осталим организацијама, удружењима и појединцима у износу од 202.300 КМ) - средства су одобрена подносиоцима захтјева, а интерним актима критеријуми нису дефинисани.

За додјелу средстава гранта за спорт Скупштина општине је донијела Програм развоја спорта за 2017. годину и Правилник о расподјели финансијских средстава за спорт на подручју општине Градишка којим је утврдила критеријуме за додјелу средстава. Програмом је предвиђено финансирање спорта у износу од 400.000 КМ а ребалансом буџета одобрено у износу од 380.000 КМ.

Препоручујемо начелнику Општине, да обезбиједи, да се: дефинишу правила и критеријуми за додјелу грант средстава, прецизније дефинишу корисници који се могу суфинансирати, пропише форма извјештаја и утврди неопходна

пратећа документација о утрошку, те планирање, одобравање, извјештавање и контрола врши у складу са тим.

Дознаке на име социјалне заштите су исказане у износу од 2.933.969 КМ што је за 1% ниже од планираних. Односе се на дознаке које одобрава и исплаћује Центар за социјални рад по основу права утврђених Законом о социјалној заштити (2.074.983 КМ) и на текуће дознаке грађанима (858.986 КМ) које је начелник Општине одобрио у складу са донесеним програмима, правилницима и одлукама. Односе се на: помоћи борачкој популацији становништва (259.425 КМ), стипендије (228.530 КМ), субвенционирање превоза ученика основних и средњих школа (173.486 КМ), учешће у финансирању примарне здравствене заштите пензионера (65.000 КМ), поклон за новорођено дијете (35.100 КМ), једнократне новчаних помоћи социјално угроженим грађанима (55.440 КМ) и друге помоћи (42.005 КМ).

Расходи по судским рјешењима су исказани у износу од 824.645 КМ, а чине их расходи по основу: главнице дуга (400.108 КМ), камате (371.314 КМ), адвокатских и правних услуга (6.753 КМ) и осталих расхода (46.470 КМ).

Износ од 759.948 КМ (главница 394.011 КМ и камата 365.937 КМ) исплаћен је у корист „Нискоградња“ д.о.о. Лакташи, по закључењу Судског поравнања од 06.04.2017. године између тужиоца „Нискоградња“ д.о.о. и тужених: Општине и ЈП Спортски центар „Servitium“ Градишка по основу дуга на име изведених радова на спортском дијелу Спортско-пословног центра по Уговору из 2009. године закљученим са извођачем радова „Нискоградња“ д.о.о.

Извођач радова је 14.04.2013. године на име радова по наведеном Уговору испоставио четврту привремену ситуацију на износ од 709.524 КМ а књижно одобрење 29.06.2015. године на износ од 55.513 КМ, те је износ дуга смањен на износ од 654.011 КМ.

С обзиром да су радови на изградњи овог објекта обустављени 2012. године и да радови по привременој ситуацији нису плаћени, на иницијативу извођача радова 06.10.2015. године потписан је Споразум о даљој реализацији уговора о изградњи спортско-пословног центра, по којем су се споразумјели да Општина плати половину износа од 327.005 КМ у три рате. Плаћање је извршено у износу од 260.000 КМ (у 2015. и 2016. години) из средства остварених од поврата ПДВ-а дозначених на рачун ЈП Спортски центар „Servitium“.

Како није извршено плаћање укупног износа по динамици која је договорена Споразумом, извођач је 23.05.2016. године доставио обавјештење о раскиду Споразума и да потражује комплетан износ дуга са каматама, те покренуо наплату путем суда. Након тога, као што је наведено 06.04.2017. године закључено је судско поравнање.

У 2017. години из буџета Општине исплаћен је у цијелости утврђени дуг по судском поравнању у складу са Одлуком Скупштине општине, којом није дефинисано да ли се ради о бесповратним средствима, учешћу у капиталу, потраживању или другој врсти улагања, имајући у виду да се ради о улагању у имовину чију изградњу финансира Општина.

Поред наведеног, закључењем наведеног судског поравнања, Општина и ЈП Спортски центар „Servitium“ су сагласни да „Нискоградња“ д.о.о. Лакташи у своју корист укњижи право својине на парцели на којој се налази изграђени пословни дио Спортско-пословног центра површине и земљиште уз ванпривредну зграду укупне површине 5.034 м². Укњижба је проведена 11.04.2017. године по рјешењу Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове, а у књиговодственој евиденцији промјене нису евидентиране, због тога што надлежно одјељење Општинске управе није доставило рјешење о проведеној промјени у Одјељење за финансије да би било евидентирано, што није у складу са чланом 9. став (5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

6.1.2.2. Издаци

Издаци су исказани у износу од (15.846.657 KM) по основу: издатака за нефинансијску имовину (2.541.505 KM), издатака за отплату дугова (12.692.522 KM) и осталих издатака (612.630 KM).

Издаци за нефинансијску имовину су исказани на буџетском фонду 01 у износу од 2.536.505 KM и на фонду 03 у износу од 5.000 KM. Њихово извршење на фонду 01 је за 71% (или за 6.115.140 KM) ниже од планираних по ребалансу (од 8.651.645 KM), због тога што нису реализована капитална улагања за која је финансирање планирано из кредитних средстава у износу од 6.000.000 KM, чија реализација је планирана у буџету за 2018. годину.

Чине их издаци за: изградњу и прибављање зграда и објеката (1.628.812 KM); инвестиционо одржавање, реконструкцију и адаптацију објеката (557.286 KM); набавку опреме (143.048 KM); нематеријалну произведену имовину (124.127 KM); прибављање земљишта по основу експропријације (21.198 KM); залихе ситног инвентара, ауто-гума, одјеће и сл. (55.119 KM), те остали издаци за нефинансијску имовину (11.915 KM).

Издаци за изградњу и прибављање зграда и објеката су извршени у висини од 21% у односу на ребалансом планиране у износу од 7.610.690 KM. Најзначајнија по износу су улагања у: асфалтирање путева (1.311.862 KM), асфалтирање улица (62.530 KM), изградњу јавне расвјете (45.484 KM), инфраструктуру Агроиндустријске зоне (102.265 KM), изградњу стамбених објеката за избјегла и расељена лица (93.958 KM по основу пројектне документације и накнада за издавање рјешења за одобравање грађења) и остало (12.713 KM).

Издаци за инвестиционо одржавање, реконструкцију и адаптацију објеката су извршени у висини од 91% у односу на ребалансом планиране у износу од 609.585 KM. Исказани су по основу реконструкције: саобраћајница - улица, тротоара, пјешачких стаза и сл. (118.600 KM), објекта Ватрогасни дом (109.918 KM), крова зграде Културног центра (91.926 KM), стамбених и пословних објеката (68.160 KM), крова Основне школе „Васа Чубриловић“ (25.967 KM) и друге имовине.

Издаци за отплату дугова се односе на отплату главнице по обвезницама и зајмовима и остале издатке.

Издаци за отплату главнице по обвезницама су планирани и исказани у износу од 7.000.000 KM по основу пријевременог откупа цјелокупне друге емисије обвезница које је Општина емитовала 2010. године ради реструктурисања задужења Општине.

Издаци за отплату главнице по зајмовима су исказани у износу од 5.692.522 KM по основу отплате главнице зајмова према: банкама по задужењу Општине (490.200 KM); Новој банци а.д Бања Лука по основу преузетих кредитних обавеза од КП „Топлана“ а.д. Градишка (4.462.351 KM); Влади Републике Српске (649.404 KM) по кредитима Републике Аустрије и Свјетске банке које је Општина искористила по пројекту „Изградња система водоснабдијевања и канализације и управљања чврстим отпадом у општини Градишка“ и добављачу „Siemens“ д.о.о. Бања Лука (по Уговору из 2007. године и више анекса основног уговора) за обавезе по основу реконструкције, модернизације и изградње јавне расвјете (90.567 KM, овом отплатом дуг је у цјелости измирен).

Издаци за отплату главнице по зајмовима према Влади Републике Српске су за 42% нижи у односу на планиране по ребалансу (од 1.117.000 KM) због тога што Општина није извршила сервисирање дијела дуга за отплату по тим кредитима у износу од 537.342 KM, што није у складу са одредбама члана 12. Одлуке о извршењу Ребаланса буџета Општине односно члана 64. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске, јер су одредбама наведених прописа обавезе по основу дуга дефинисане као приоритетне и Општина их је била дужна исплатити у износима који су доспјели.

Остали издаци су исказани у износу од 612.630 КМ у цјелости за намјене планиране ребалансом. Односе се за издатке по основу: пореза на додату вриједност (ПДВ-а) од 46.199 КМ; депозита код НЛБ Развојне банке од 20.960 КМ (депозит за обезбјеђење кредита пољопривредним произвођачима); измирених обавеза из ранијег периода од 437.861 КМ; накнаде плата које се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања од 104.329 КМ (за породично одсуство 80.145 КМ, за вријеме боловања 24.184 КМ) и другим основама од 3.281 КМ.

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се дуг за отплату кредита сервисира правовремено у износима који су доспјели у складу са одредбама члана 64. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске и одлуком о извршењу буџета Општине.

6.1.3. Разлика у финансирању

Разлика у финансирању је исказана у износу од 6.001.449 КМ - што представља разлику између исказаних буџетских средстава (41.095.712 КМ) и буџетских издатака (35.094.263 КМ). У односу на ребаланс буџета, разлика у финансирању је настала по основу нереализованих капиталних улагања (6.000.000 КМ) и неисплаћеног дуга за отплату рате по кредитима (537.342 КМ).

Према налазу ревизије разлика у финансирању је потцијењена за 193.588 КМ по основу мање исказаних непореских прихода - накнада за шуме.

6.2. Биланс успјеха

Приходи и расходи исказани у билансу успјеха, у односу на укупне буџетске приходе и расходе који се исказују у извјештајима о извршењу буџета (ПИБ и ПИФ а који су објашњени под тачкама 6.1.1. и 6.1.2. овог извјештаја) су већи за приходе и расходе обрачунског карактера.

6.2.1. Приходи

Приходи су у Билансу успјеха исказани у износу од 35.323.932 КМ по основу буџетских прихода који су исказани у извјештајима о извршењу буџета (ПИБ и ПИФ) у износу од 23.939.773 КМ (објашњени под тачком 6.1.1.1. Извјештаја) и прихода обрачунског карактера у износу од 11.384.159 КМ.

По налазу ревизије приходи у Билансу успјеха износе 28.664.805 КМ, а разлика од 6.659.127 КМ се односи на више исказане приходе обрачунског карактера и мање исказане буџетске приходе по основу наплаћених накнада за шуме.

Приходе обрачунског карактера чине:

- приходи од усклађивања вриједности имовине пореских потраживања и других краткорочних потраживања по основу непореских прихода у износу од 830.167 КМ;
- добици од продаје имовине (углавном земљишта) у износу од 50.144 КМ;
- помоћи у натури у укупном износу од 323.491 КМ - од УНДП-а за асфалтирање саобраћајнице у Агроиндустријској зони Нова Топола (119.726 КМ), од Федералног министарства расељених особа и избјеглица за асфалтирање локалног пута у МЗ Дубраве (65.049 КМ), од Владе Јапана донација путничког аутомобила Центру за социјални рад (66.629 КМ) и остало (72.087 КМ);
- приходи по основу преноса имовине у износу од 42.098 КМ и
- остали приходи обрачунског карактера у износу од 10.138.259 КМ.

Остали приходи обрачунског карактера су исказани по основу: процјене вриједности земљишта (10.088.428 КМ) и ненаплаћених потраживања по основу прихода који су евидентирани у складу са МРС-ЈС 23: Приходи од трансакција које нису трансакције размјене (49.831 КМ).

Приходи по основу процијењене вриједности дијела земљишта на локалитету Агроиндустријске зоне Нова Топола које је Влада Републике Српске пренијела на

Општину 2009. године (објашњено под тачком 6.3.1.2.) исказани су у износу од 6.852.985 КМ на позицији - Прихода по основу ванредних догађаја, умјесто на позицији финансијског резултата ранијих година, као исправка грешке у складу са МРС ЈС 3, јер се не ради о пропусту Општине из објективних разлога. Евидентирање није извршено у складу са чланом 63. став (1) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, па су приходи обрачунског карактера и финансијски резултат текуће године прецијењени за наведени износ.

6.2.2. Расходи

Расходи су у Билансу успјеха исказани у износу од 33.530.053 КМ а чине их буџетски расходи који су исказани у извјештајима о извршењу буџета (ПИБ и ПИФ) у износу од 19.252.606 КМ (објашњени под тачком 6.1.2.1. Извјештаја) и расходи обрачунског карактера у износу од 14.277.447 КМ.

Расходи обрачунског карактера су исказани по основу: расхода амортизације (9.008.499 КМ), усклађивања вриједности финансијске имовине (5.186.290 КМ), губитака од продаје нефинансијске имовине (15.720 КМ), расходања имовине (11.819 КМ) и набавне вриједности реализованих залиха ситног инвентара (55.119 КМ).

Расходи амортизације су исказани по основу обрачунате амортизације уз примјену годишњих амортизационих стопа за зграде и објекте, опрему, нематеријалну имовину и остала средства која се амортизују у складу са Правилником о примјени годишњих амортизационих стопа за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број: 110/16). За средства из аналитичке евиденције код којих се амортизационе стопе не подударају извршен је прерачун како би процијењени вијек трајања средстава одговарао вијеку трајања према поменутом Правилнику.

Расходи од усклађивања вриједности финансијске имовине, исказани су по основу корекције краткорочних потраживања која нису наплаћена у року од 12 мјесеци од датума доспијећа и то: по основу потраживања од КП „Топлана“ за измирене обавезе по зајмовима (4.385.363 КМ); по основу усклађивање вриједности потраживања која се прате у помоћним евиденцијама Општинске управе (192.650 КМ, од чега је највећи износ по основу комуналне накнаде од 165.356 КМ); потраживања по основу пореског књиговодства по извјештају Пореске управе Републике Српске о ненаплаћеним пореским потраживањима (543.992 КМ) и по основу рефундације накнаде плата ЈПУ „Лепа Радић“ из доприноса за здравствено осигурање (64.285 КМ).

6.2.3. Финансијски резултат

У Билансу успјеха за 2017. годину као разлика прихода и расхода, исказан је позитиван финансијски резултат текуће године у износу од 1.793.879 КМ.

По налазу ревизије финансијски резултат текуће године исказан у Билансу успјеха за 2017. годину је прецијењен за најмање 6.659.127 КМ по основу прихода (објашњено под тачком 6.2.1), па након тих корекција негативан финансијски резултат износи најмање 4.865.248 КМ, без ефеката који би настали након корекција дијела неправилно вредноване нефинансијске имовине у сталним средствима.

6.3. Биланс стања

6.3.1. Актива

Пословна актива је на дан 31.12.2017. године исказана у износу од 407.600.360 КМ набавне вриједности, 185.967.504 КМ исправке вриједности и 221.632.856 КМ нето књиговодствене вриједности. Чине је финансијска имовина и нефинансијска имовина.

6.3.1.1. Финансијска имовина

Финансијска имовина је исказана у бруто износу од 44.150.284 КМ коју чине дугорочна финансијска имовина од 14.838.567 КМ (пласмани 14.554.582 КМ и потраживања

283.985 KM) и краткорочна финансијска имовина бруто вриједности 29.311.717 KM и корекције вриједности 13.666.905 KM.

Краткорочна финансијска имовина се односи на: готовину, потраживања, пласмане и краткорочну финансијску имовину из трансакција између јединица власти.

Готовина и готовински еквиваленти од 8.089.313 KM се односе на средства у благајни од 5.281 KM и на банковним рачунима од 8.084.032 KM (од чега су намјенска средства 7.077.422 KM). Намјенска средства се односе на кредитна средства за капиталне пројекте (6.000.000 KM) и за измирење обавеза (45.000 KM), те средства исказана на банковним рачунима посебних намјена по основу: накнада за воде (572.073 KM), средстава прикупљених за изградњу инфраструктуре у Агроиндустријској зони Нова Топола (315.272 KM), средстава за пројекте (140.396 KM) и средстава социјалне заштите (4.681 KM).

Потраживања су исказана у износу од 21.136.426 KM, од чега се на дугорочна односи 283.985 KM (по основу репрограмираних пореских потраживања према извјештају Пореске управе Републике Српске) а разлика на краткорочна потраживања.

Краткорочна потраживања су исказана у износу од 20.852.441 KM, од чега се 13.596.568 KM односи на потраживања ненаплаћена дуже од годину дана која су са становишта наплативости класификована у спорна потраживања и за које је у наведеном износу извршена корекција вриједности. Чине их:

- пореска потраживања (према извјештају Пореске управе) бруто вриједности од 7.965.145 KM (од чега се 6.606.972 KM односи на спорна потраживања),
- потраживања чија је наплата у надлежности Општине бруто вриједности од 12.761.960 KM (од чега се 6.970.281 KM односи на спорна потраживања) и
- потраживања нижих буџетских корисника по основу прихода из њихове надлежности вриједности од 125.335 KM (спорна 19.315 KM).

Краткорочна потраживања из надлежности Општине чине:

- потраживања по основу непореских прихода од 3.502.516 KM (од чега се на спорна потраживања односи 2.584.917 KM);
- потраживања од КП „Топлана“ а.д. Градишка од 9.170.606 KM (на спорна потраживања се односи 4.385.364 KM) и
- остала потраживања Општинске управе у износу од 88.839 KM по основу: депозита код НЛБ Развојне банке од 24.860 KM (погрешно класификоване на овој позицији умјесто на позицији издвојених новчаних средстава), одржавања водопривредних објеката од ЈП „Воде Српске“ од 22.993 KM и осталих потраживања од 40.986 KM.

Потраживања од КП „Топлана“ а.д. Градишка су исказана по основу отплате обавеза по кредитима које је Општина измирила у својству гарантног дужника. КП „Топлана“ а.д. се у претходном периоду задужило код банака за финансирање пренесених обавеза, а Општина је, уз сагласности Скупштине општине, дала гаранције за та кредитна задужења. Општина и КП „Топлана“ су 21.01.2014. године закључиле Уговор о регулисању међусобних односа уговорних страна произашлих давањем комуналних објеката и уређаја у власништву КП „Топлана“ на коришћење, управљање и одржавање другом привредном субјекту, да би се обезбиједило квалитетније гријање на подручју општине. По том Уговору Општина је преузела од КП „Топлана“ све обавезе (према радницима, добављачима, судским споровима, кредитима, итд). Обавезе по основу датих гаранција по кредитима на дан 31.12.2013. године износиле су 7.067.860 KM (без камата). Преузете обавеза по кредитима су отплаћене у цјелости (главница и камате) у укупном износу од 9.170.606 KM (у 2017. је отплаћено 4.785.242 KM, а у претходном периоду 4.385.364 KM). У пословним књигама Општине евидентирана су потраживања у износу измиренних кредитних обавеза иако се не очекује прилив готовине по овом основу. Скупштинском одлуком, уговором нити другим

актом није дефинисано на који начин ће Општина намирити ова потраживања, у којим роковима, као и друга питања везана за статус ових потраживања.

Од исказаних *потраживања за ненаплаћене непореске приходе* највећи дио чине потраживања по основу: комуналне накнаде од 2.801.809 КМ (од чега се на спорна потраживања односи 2.323.796 КМ), накнада за ренту и уређење грађевинског земљишта од 156.979 КМ (спорна 111.268 КМ), закупа имовине од 37.060 КМ (спорна 27.871 КМ), комуналних такси за коришћење простора на јавним површинама, истицање реклама и сл. од 97.815 КМ (спорна 55.841 КМ), накнада за шуме од 121.508 КМ, коришћења комуналних објеката и уређаја за производњу и испоруку топлотне енергије по уговору са привредним друштвом за енергетику и екологију „IEE“ д.о.о. Бања Лука од 160.455 КМ (спорна 18.181 КМ) и других основа потраживања од 126.890 КМ (спорна 47.960 КМ).

Спорна потраживања по основу непореских прихода из надлежности општине (комуналне накнаде, закупа имовине, накнада за ренту и уређење грађевинског земљишта, комуналних такси и друго) потичу из периода 2006 - 2015. година.

Мјере за наплату нису предузимане правовремено, па је значајан износ наведених потраживања ненаплатив углавном због застарјелости, за одложено плаћање није уговорено адекватно обезбјеђење потраживања, као и због тога што обвезницима комуналне накнаде рјешења нису издата у складу са позитивним правним прописима већ у форми рачуна (фактурисано заједно са потрошњом воде и комуналним услугама). Из тог разлога није покретан поступак принудне наплате код суда, јер према судској пракси тако издати рачуни за накнаду нису правоснажни. У другој половини 2017. године покренута је активност издавања правоснажних рјешења.

За дио спорних потраживања по основу комуналне накнаде, у периоду 2013 – 2016. година покренута је наплата од дужника (углавном правних лица) путем суда у најмањем износу од 658.000 КМ главног дуга и покренут извршни поступак у наведеном периоду, а наплата није извршена ни до краја 2017. године.

У току 2017. године Скупштина општине је донијела четири одлуке о коначном отпису ненаплативих потраживања у укупном износу од 1.391.022 КМ уз образложење правног основа којим потврђује разлоге отписа и то:

- 580.456 КМ по основу комуналне накнаде за ненаплаћена потраживања по рјешењима из периода 2006 - 2014. година (од правних лица 489.291 КМ а од физичких лица и предузетника 91.165 КМ);
- 197.989 КМ на име дуга „Новаковић промет“ д.о.о из Лакташа по основу накнаде за додијељено грађевинско земљиште и накнаде за уређење (ренту) по рјешењу из 2003. године. Основни суд у Градишци је 2010. године донио пресуду у корист Општине, а 2013. године рјешење о обустављању поступка због непостојања покретне и непокретне имовине која би била предмет извршења;
- 564.139 КМ по основу накнаде за коришћење грађевинског земљишта - трајне ренте (по рјешењима из периода 2006 - 2011. година), јер је по Одлуци Уставног суда Републике Српске (из 2011. године) укинута обавеза плаћања трајне ренте и
- 48.438 КМ по основу посебне таксе за ватрогаштво (ненаплаћена потраживања утврђена по рјешењима закључно са 2013. годином) из разлога што је 2014. године укинута обавеза плаћања ове накнаде.

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи, да се:

- **изврши свеобухватна анализа потраживања, преиспита основ признавања из кога проистиче наплата, врши континуирана контрола наплате, те у случају неплаћања према издатим рјешењима и закљученим уговорима, правовремено предузму законске мјере наплате које ће искључити могућност застаре потраживања и**

- Скупштини општине презентује извјештај о стању и могућности наплате спорних потраживања, дефинишу мјере за наплату и даљи третман спроводи у складу са релевантним законским прописима и рачуноводственим политикама.

Краткорочна финансијска имовина из трансакција између јединица власти је исказана у износу од 314.956 КМ (од чега су спорна потраживања по основу рефундација за накнаду плате из доприноса за здравствено осигурање 64.285 КМ). Чине их потраживања по основу: рефундација за накнаду плата (79.362 КМ: из доприноса за здравствено осигурање 77.762 КМ и из доприноса за дјечију заштиту 1.600 КМ), расподјеле јавних прихода на дан извјештавања (33.262 КМ), трансфера Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске за суфинансирање права из социјалне заштите која се реализују посредством Центра за социјални рад (105.469 КМ), обвезница Републике Српске (87.701 КМ) и других основа (9.162 КМ).

Пласмани су исказани у износу од 14.570.132 КМ по основу датих зајмова и учешћа Општине у капиталу привредних друштава. У складу са роком доспијећа класификовани су на дугорочне пласмане у износу од 14.554.582 КМ и краткорочне пласмане у износу од 15.550 КМ.

Према налазу ревизије дугорочни пласмани су на позицији акција и учешћа Општине у капиталу више исказани за 1.389.980 КМ. По овом основу су више исказани и трајни извори средстава.

Дати зајмови Општинске управе су исказани у износу од 47.643 КМ (дугорочни 38.145 КМ и краткорочни 9.498 КМ) по основу стамбених кредита одобрених радницима у ранијем периоду.

Акције и учешћа Општине у капиталу према налазу ревизије износе 13.126.457 КМ а чине их акцијски капитал и оснивачки улози Општине у привредним друштвима (у укупном износу од 7.551.973 КМ) кориговани додавањем капитала из њихових биланса стања примјеном процента учешћа капитала Општине у укупној вриједности капитала контролисаног ентитета, а у складу са чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

У складу с тим учешће Општине по основу власништва у акционарским друштвима са 31.12.2017. године је: „Водовод“ а.д. од 8.505.128 КМ (62,55%), „Градска чистоћа“ а.д. од 1.228.736 КМ (62,57%), „Топлана“ а.д. од 0 КМ (учешће је 80% али је износ коригован по основу губитка), као и учешће у оснивачком капиталу ЈП „ДЕП-ОТ“ од 735.249 КМ (14%) и ЈП Спортски центар „Servitium“ од 2.657.345 КМ (100%).

Исказана вриједност капитала КП „Топлана“ а.д. указује на обезвређење оснивачког улога Општине у цјелости.

6.3.1.2. Нефинансијска имовина

Нефинансијска имовина је исказана у износу од 363.450.076 КМ набавне вриједности и 172.300.599 КМ исправке вриједности. Према рачунској је класификована на: нефинансијску имовину у текућим средствима и нефинансијску имовину у сталним средствима.

Нефинансијска имовина у текућим средствима је исказана у износу од 6.852.985 КМ по основу земљишта које је намијењено продаји на локалитету Агроиндустријске зоне Нова Топола. У књиговодственој евиденцији није било евидентирано до 2017. године иако је стечено 2009. године.

Ради се о земљишту за које је Влада Републике Српске у складу са Одлуком о преносу права располагања на некретнинама („Службени гласник Републике Српске“, број 72/09) без накнаде извршила пренос права располагања на Општину укупне површине 1.440.001 м² ради спровођења Регулационог плана „Агроиндустријска зона Нова Топола“.

По извршеној процјени (Записник комисије од 29.12.2017. године) процијењено је и евидентирано у наведеном износу само земљиште намијењено продаји укупне површине 377.479 м², а дио земљишта стеченог по том основу није евидентиран (површине 775.019 м²) јер није била процијењена његова вриједност. Процјена је извршена у 2018. години а процијењена вриједност износи 2.556.969 КМ.

Дио земљишта је продат укупне површине 287.503 м² (од чега 98.248 м² у 2017. а 189.255 м² у периоду 2012 – 2015. година). С обзиром да земљиште није било књиговодствено евидентирано, по извршеној продаји истовремено је и укњижавано и искњижавано у вриједности оствареној продајом.

Нефинансијска имовина у сталним средствима је исказана у износу од 356.597.091 КМ набавне вриједности, 172.300.599 КМ исправке вриједности и 184.296.493 КМ нето књиговодствене вриједности, коју чини набавна вриједност: произведене сталне имовине (309.967.911 КМ), драгоцјености (30.564 КМ), непроизведене сталне имовине (37.173.823 КМ) и нефинансијске имовине у средствима у припреми (9.424.794 КМ).

Пословне евиденције нефинансијске имовине у сталним средствима одступају од стварног стања имовине са којом Општина располаже, због тога што дио идентификоване имовине није књиговодствено евидентиран а дио имовине у процесу њеног прибављања није вреднован по трошку набавке – набавној вриједности у складу са одредбама дефинисаним Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике и захтјевима МРС-ЈС 17 - Некретнине, постројења и опрема и другим релевантним стандардима и прописима који су везани за њено почетно признавање, вредновање, амортизовање и објелодањивање.

Утврђене неправилности по наведеном основу су углавном заједничке за позицију „Зграде и објекти“, које су тако и наведене у наставку текста.

За дио имовине у коју су извршена улагања по више основа од изградње објеката, до различитих врста услуга (нпр. израда пројектне документације, услуге надзорног органа, урбанистичко-технички услови, геодетске услуге, разне сагласности, прикључци на водоводну, канализациону и електричну мрежу итд.), извршена улагања нису увијек исказана хомогено по сваком пројекту који се реализује, већ су та улагања евидентирана одвојено од објекта на који се односе и на различитим позицијама. Такође, накнадни издаци у реконструкцију и инвестиционо одржавање код дијела признатих средстава нису приписани тим средствима, већ су та накнадна улагања евидентирана као посебна средства. Због тога, имовина није правилно исказана и вреднована у складу са захтјевима МРС-ЈС 17 (параграф 19).

Извршена улагања у имовину за потребе другог буџетског корисника (која није у пословним евиденцијама Општине) призната су у оквиру имовинских позиција Општине, умјесто да се по завршетку прибављања, а прије активирања изврши пренос имовине на стварног корисника у складу са чланом 65. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике. На наведени начин евидентирања су вршена и у ранијим година, а на 2017. годину односи се улагање у реконструкцију Основне школе „Васа Чубриловић“ у износу од 25.967 КМ. По овом основу прецијењена је имовина, расходи обрачунског карактера и финансијски резултат Општине. Такође, неправилно је вреднована имовина буџетског корисника у коју је Општина вршила улагање.

Евидентирања извршена на наведени начин нису у складу са релевантним рачуноводственим прописима и доводе до грешака у аналитичкој евиденцији сталних средстава, нејасноће приликом идентификације средстава, утичу на грешке у обрачуну амортизације и уопште доводе до неправилног признавања вриједности имовине, што без детаљне анализе и/или извршене процјене нефинансијске имовине у сталним средствима онемогућава утврђивање њеног стварног стања и ефеката који су настали по наведеним неправилностима.

Вриједност зграда и објеката је исказана у укупном износу од: 300.733.743 КМ (набавна вриједност), 164.812.557 КМ (исправка вриједности) и 135.921.186 КМ (нето вриједност).

Стамбени објекти и јединице за становање исказани су у укупном износу од 1.812.401 КМ (набавна вриједност), 377.310 КМ (исправка вриједности) и 1.435.091 КМ (нето књиговодствена вриједност). Односе се на станове за социјалне категорије становништва и станове у власништву Општине укупне набавне вриједности 1.287.960 КМ, а код буџетских корисника Центра за социјални рад набавне вриједности 356.187 КМ на објекте за социјалне категорије и Техничке школе набавне вриједности 168.254 КМ (није обухваћен ревизијом).

Код Општинске управе исказана вриједност стамбених јединица за социјалне категорије становништва набавне вриједности 1.016.134 КМ је евидентирана по преносу и укњижавању станова за борачке категорије које је Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске у ранијем периоду пренијело на Општину. Општина је била у обавези да проведе даљи поступак у складу са Законом о приватизацији државних станова ("Службени гласник Републике Српске", број: 118/11, 67/13 и 60/15) и регулише питања закупа и откупа стамбених јединица у државној својини. Са 31.12.2017. године нису извршена објелодањивања везана за статус власништва на овим и другим стамбеним јединицама, како у извјештајима надлежних одјељења задужених за вођење евиденције о овој имовини, тако и напоменама уз финансијске извјештаје.

Евиденције о стамбеним јединицама, пословним просторима, пословним зградама, гаражама и другим објектима није успостављена у складу са донесеним интерним актима, којима је дефинисано да је надлежно одјељење за комуналне и стамбене послове дужно да води евиденцију о наведеној имовини у коју се уносе сљедећи подаци: адреса, површина, број просторија, катастарска честица и други подаци од значаја за идентификацију некретнине у складу са чланом 4. Одлуке о пословним зградама, пословним просторијама, друштвеним домовима, гаражама и другим непокретностима у својини Општине ("Службени гласник Општине", број 10/17). Такође, у књиговодственој аналитичкој евиденцији нефинансијске имовине (помоћној књизи) евидентирана имовина највећим дијелом не садржи податке који би омогућили њену идентификацију по средству (стамбеној јединици, пословном простору или другом објекту).

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се успостави евиденција о пословним зградама, пословним просторима, стамбеним јединицама и другим објектима, којом би се омогућила њихова идентификација (адреса, површина, вриједност и сл.) у складу са Одлуком о пословним зградама, пословним просторијама, друштвеним домовима, гаражама и другим непокретностима у својини Општине.

Саобраћајни објекти су исказани у износу од 248.420.056 КМ набавне вриједности, 6.918.310 КМ исправке вриједности и 241.501.746 КМ нето књиговодствене вриједности, коју чине: локални путеви, улице у насељу и путни објекти на њима.

Успостављена евиденције о саобраћајним објектима како књиговодствена тако и евиденција за коју су задужена надлежна одјељења није одговарајућа, јер не постоји уређена евиденција о тој имовини прописана Законом о јавним путевима (тачка 3. Извјештаја) и рачуноводственим правилима. Неправилности претходно наведене у вези са евидентирањем и вредновањем нефинансијске имовине у књиговодственој аналитичкој евиденцији односе се и на саобраћајне објекте.

Поред наведеног, за дио улагања извршених у ранијем периоду која су исказана у оквиру ове имовине, без детаљне анализе није могуће утврдити да ли представљају улагање у имовину или расходе у вези са текућим одржавањем (нпр. насыпање путева, санација и крпљење рупа, итд.).

Нематеријална произведена имовина исказана је у износу од 1.779.065 KM набавне вриједности и 1.438.682 KM исправке вриједности, по основу: регулационих, просторних и других планова, рачунарских програма, пројектне документације и сл.

Дио ове имовине, у износу од најмање 92.970 KM набавне вриједности и 62.260 KM исправке вриједности, погрешно је исказан на овој позицији, јер по члану 24. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике - није предмет евидентирања на позицији нематеријалне имовине. Односи се на издатке за пројектну документацију који представљају елементе набавне вриједности одређеног објекта и које треба приписати том објекту.

Такође, на овој позицији, за исказану вриједност од најмање 908.286 KM (амортизована у потпуности) не може се потврдити о којој је имовини ријеч, јер у називу не садржи податке који би омогућили идентификацију те имовине, а која је у помоћној књизи и по попису имовине исказана као улагања из 2004. године и остала нематеријална улагања по почетном стању 2005. и 2006. године.

Непроизведена стална имовина исказана је по основу земљишта у износу од 36.523.327 KM и осталих природних добара у износу од 650.496 KM (паркови). Књиговодствена евиденција земљишта одступа од стварног стања земљишта са којим Општина располаже.

У односу на претходну годину вриједност земљишта је већа за укупно 3.475.851 KM по основу процјене земљишта које није било књиговодствено евидентирано.

Вриједност земљишта је потцијењена у износу од најмање 2.556.969 KM за неевидентирано земљиште на локалитету Агроиндустријске зоне Нова Топола (што је објашњено у дијелу извјештаја: Нефинансијска имовина намијењена продаји).

Препоручујемо начелнику Општине да се проведе свеобухватна анализа нефинансијске имовине у сталним средствима и иста призна и вреднује у складу са одредбама Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, захтјевима MPC JC 17 и другим релевантним рачуноводственим стандардима и прописима, на начин да се:

- ***сва улагања у фази стицања имовине, која задовољавају критеријуме да се могу приписати вриједности имовине, евидентирају као нефинансијска имовина у сталним средствима у припреми (аналитички по средству) а по завршетку прибављања и стављања у употребу изврши књиговодствено активирање и пренос на нефинансијску имовину у употреби, уз појединачно евидентирање идентификованог средства (објекта, опреме) у аналитичкој евиденцији сталних средстава;***
- ***код улагања у имовину за потребе другог буџетског корисника која му се уступа без накнаде иста призна у оквиру имовинских позиција Општине, а по завршетку прибављања, прије активирања изврши пренос на стварног корисника у складу са чланом 65. наведеног Правилника и***
- ***књиговодствена евиденција земљишта усклади са земљишним књигама и даље поступа у складу са чланом 33. Правилника.***

Нефинансијска имовина у сталним средствима у припреми исказана је у износу 9.424.794 KM, од чега се на улагања у току 2017. године односи 355.282 KM док се преостали већи дио од 9.069.512 KM односи на улагања извршена у претходним периодима (2007 - 2016. година). Исказана је по основу улагања у: изградњу Спортско пословног центра „Servitium“ (3.137.700 KM), изградњу обилазнице за побољшање прилаза граничном прелазу Градишка (4.361.150 KM), инфраструктуру Агроиндустријске зоне Нова Топола (1.023.989 KM), набавку водоводних и канализационих цијеви (792.515 KM) и пројектну документацију (109.440 KM).

За изградњу обилазнице по пројекту „Побољшање прилаза граничном прелазу Градишка“ укупно је уложено 4.361.150 КМ. На улагања у току 2017. године односи се 50.814 КМ по основу експропријације земљишта а на инвестицију закључно са 31.12.2016. године односи се 4.310.336 КМ (од чега се 3.599.912 КМ односи на изведене радове а 710.424 КМ на експропријацију земљишта, пројектну документацију и остало). Пројекат је финансиран највећим дијелом из грант средстава (3.813.869 КМ) обезбијеђених од Министарства комуникација и транспорта БиХ (дозначена на рачун Општине 2013. године) а разлику уложених средстава од 547.281 КМ је обезбиједила Општина. Радови су обустављени крајем 2016. године и нису поново отпочињани.

Према Извјештају о реализацији активности и утрошку грант средстава по Пројекту (од 02.02.2017. године) који је Општина прослиједила Министарству комуникација и транспорта БиХ, наведено је да се ова саобраћајница не може пустити у саобраћај док се не изгради у цијелој дужини према Пројекту, као и да Општина нема средстава за наставак изградње. Због тога, постоји значајан ризик од обезвјеђења имовине и уложених средстава уколико се не настави изградња.

Изградња Спортско пословног центра „Servitium“, односи се на заједничко улагање Општине и извођача радова „Нискоградња“ д.о.о. Лакташи. Уговор о приватно-јавном партнерству (у даљем тексту: Уговор) закључен је 08.05.2009. године, а радови нису окончани до завршетка ове ревизије. Активности по овој инвестицији, биле су предмет прегледа и по претходном извјештају ревизије финансијских извјештаја Општине за 2012. годину (РВ052-13, објашњења дата под тачкама 3 и 6.3.1.).

Скупштина општине је 2009. године донијела Одлуку о основању Јавног предузеће Спортски центар „Servitium“ Градишка (регистрација проведена код Окружног привредног суда у Бања Луци) којом је сва права и обавезе везано за изградњу Спортског центра „Servitium“ пренијела на основано предузеће.

Након тога дио извршених улагања евидентиран је у ГК Општине, а дио у пословним књигама ЈП Спортски центар „Servitium“, па су на тај начин нарушена рачуноводствена начела - хомогеност и интегралност код евидентирања и признавања вриједности објекта, односно имовине.

Укупна вриједност спортског дијела објекта у изградњи (по трансакцијама евидентираним у обје пословне књиге) износи најмање 6.853.721 КМ (без расхода за затезне камате и друге трошкове по судском спору) коју чине: вриједност радова према испостављеним и признатим ситуацијама (4.915.987 КМ) и издаци по основу накнада за ренту и уређење грађевинског земљишта, услуга надзорног органа и разних сагласности (1.937.734 КМ).

На дан 31.12.2017. године у ГК Општине на различитим позицијама евидентирано је:

- на позицији „нефинансијске имовина у сталним средствима у припреми“ износ од 3.137.734 КМ (што је стање исказано и 31.12.2012. године) који чине: улагања по основу накнада за ренту и уређење грађевинског земљишта, услуга надзорног органа и разних сагласности у износу од 1.937.734 КМ и средства дозначена из буџета Републике Српске на рачун Општине у износу од 1.200.000 КМ и исти дан (13.11.2012. године) је извршен пренос средстава ЈП „Servitium“ ради измирења обавеза према извођачу радова „Нискоградња“ д.о.о. Општина је за наведени износ извршила евидентирање на позицији објекта у припреми (1.200.000 КМ), што није у складу о рачуноводственим правилима, јер је повећање вриједности објекта у припреми извршено на основу преноса средстава, а не на основу настанка пословног догађаја везаног за изведене радове на објекту у изградњи (што је констатовано и у Извјештају ревизије за 2012. годину);
- на позицији „акције и учешће у капиталу у јавним нефинансијским субјектима“ износ од 2.672.390 КМ, што је евидентирано у складу са Одлуком о повећању основног капитала ЈП Спортски центар „Servitium“ коју је Скупштина општине донијела 23.12.2011. године (регистровано и у Суду) и

- на позицији „расхода по судским рјешењима износ од 759.948 KM (објашњено под тачком 6.1.2. Извештаја).

Активности везане за изградњу Спортско пословног центра „Servitium“ од самог почетка изградње (2009. године) пратиле су одређене неправилности, како код уговарања послова и одлучивања о располагању имовином, тако и код извршених улагања за која Скупштина општине није дефинисала статус улагања - због чега је онемогућено правилно књиговодствено евидентирање извршених трансакција у складу са чланом 65. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, којим је дефинисано: да улагања у нову нефинансијску имовину која се прибављају за потребе других субјеката који немају статус буџетских корисника (други контролисани ентитети јавног сектора и сл.) и уступају истим без накнаде, евидентирају се у оквиру нефинансијске имовине код буџетског корисника - инвеститора.

Записник о коначном обрачуну међусобних обавеза потписали су 05.01.2018. године Општина, ЈП Спортски центар „Servitium“ и „Нискоградња“ д.о.о. Лакташи у којем је констатовано да су потписнице записника сагласне да су све међусобне обавезе по Уговору од 08.05.2009. године окончане и да не постоје међусобна потраживања по том основу.

Скупштине општине је 29.03.2018. године донијела Одлуку о издвајању средстава за повећање основног капитала ЈП Спортски центар „Servitium“ у износу 1.200.000 KM, а 26.04.2018. године Рјешењем Основног привредног суда у Бања Луци уписано повећање и укупан оснивачки капитал износи 3.872.390 KM (100% учешће Општине).

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи, да се:

- **анализирају активности у вези са изградњом Спортског центра „Servitium“ и извршена улагања евидентирају у складу са чланом 65. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, те**
- **у складу са чланом 42. став (4) истог Правилника, провјери да ли је дошло до обезвјеђења средстава.**

6.3.2. Пасива

Пословна пасива је на дан 31.12.2017. године исказана у износу од 221.632.856 KM, а чине је: обавезе 36.308.955 KM (обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти) и властити извори у износу од 185.323.901 KM.

Према рачунској исказаној обавезе су класификоване на дугорочне обавезе у износу од 27.078.792 KM (по основу примљених зајмова и репрограмираних обавеза) и краткорочне обавезе у износу од 9.230.163 KM.

6.3.2.1. Краткорочне обавезе

Краткорочне обавезе су исказане по основу обавеза: по зајмовима, за лична примања, из пословања, за субвенције, грантове и дознаке на име социјалне заштите, осталих краткорочних обавеза и краткорочних обавеза из трансакција између јединица власти.

Од исказаних краткорочних обавеза, на доспјеле за плаћање на дан биланса односи се 6.537.167 KM. У периоду 01.01 - 28.02.2018. године измирено је 3.050.648 KM и то обавезе: за бруто плате (691.591 KM), за бруто накнаде запослених (69.690 KM), према добављачима (980.950 KM), за накнаде одборницима и комисијама (17.390 KM), за порезе и доприносе (15.855 KM), за субвенције (141.555 KM), за грантове (222.861 KM), за дознаке на име социјалне заштите (316.076 KM), за кредите (537.680 KM) и за остале обавезе (57.000 KM).

Обавезе за лична примања су исказане у износу од 855.012 KM, а односе се на обавезе за: бруто плате (692.427 KM) и бруто накнаде (162.585 KM).

Обавезе из пословања су исказане у износу од 3.815.212 KM по основу обавеза: према добављачима (3.641.235 KM), за накнаде одборницима и скупштинским комисијама (53.590 KM), по уговорима о дјелу и привременим и повременим пословима (9.803 KM), за порезе и доприносе на обавезе према физичким лицима (39.520 KM) и осталих обавеза (71.064 KM).

Обавезе за субвенције, грантове и дознаке на име социјалне заштите су исказане укупно у износу од 1.065.215 KM, а чине их обавезе за: субвенције (148.404 KM), грантове (369.652 KM) и дознаке на име социјалне заштите (547.159 KM).

Остале краткорочне обавезе су исказане у износу од 135.992 KM, од чега се 93.833 KM односи на репрограмиране обавезе за утрошену електричну енергију које доспијевају у 2018. години, а 42.159 KM су обавеза из ранијих година (по почетном стању 2011. године).

6.3.2.2. Обавезе по зајмовима

На обавезе по зајмовима (краткорочне и дугорочне) односи се 29.872.299 KM по основу главнице по зајмовима примљеним од банка и по зајмовима репласираним од Владе Републике Српске које су исказане на позицијама обавеза из трансакција између јединица власти.

Краткорочне обавезе по зајмовима су исказане у износу од 3.234.009 KM и представљају износ главнице која доспијева у периоду до годину дана према банкама (1.601.038 KM) и према Влади Републике Српске 1.632.971 KM (по кредитима Републике Аустрије 1.612.027 KM и кредиту Свјетске банке 20.944 KM).

Дугорочне обавезе по зајмовима су исказане у износу од 26.638.290 KM по основу главнице по зајмовима примљеним од банкама и од Владе Републике Српске.

Дугорочне обавезе по зајмовима примљеним од банака (18.519.563 KM) исказане су у износу главнице по кредитима које доспијевају у периоду дужем од годину дана и то:

- 16.595.448 KM по заједничком кредиту одобреном 23.10.2017. године - износ примљених кредитних средстава је 17.700.000 KM (отплатни период 2018 - 2029. година, каматна стопа EURIBOR + 5% годишње. Према плану отплате кредита потенцијална обрачуната камата за период отплате износи 5.873.607 KM и
- 1.924.115 KM према Addiko Bank а.д. Бања Лука. Кредит је одобрен 2007. године у износу од 6.000.000 KM (период отплате 2007 - 2022. година).

Дугорочне обавезе према Влади Републике Српске које доспијевају у периоду дужем од годину дана (8.097.867 KM) су исказане по основу зајмова репласираних у ранијем периоду за капитално инвестирање и то:

- 1.902.572 KM се односи на кредит Европске инвестиционе банке – ЕИВ по пројекту „Водовод и канализација у Републици Српској“, а средства су повучена у 2014. и 2015. години у износ инвестиције финансиране из овог кредита. Влада Републике Српске - Министарство финансија је 26.06.2014. године са Општином закључила Уговор о преносу кредитних средстава ЕИВ за финансирање пројекта „Доградња система за отпадне воде и водоснабдијевање у општини Градишка“ на износ од 1.260.000 ЕУР што је 2.464.346 KM. Кредитна средства се повлаче у траншама, рок отплате је до 25 година са периодом одгоде плаћања од осам година који је урачунат у рок отплате, каматна стопа је промјенљива и зноси: EURIBOR + 2% годишње. По овом кредиту, дио средстава од 561.774 KM није повучен (што је евидентирано у ванбилансној евиденцији);
- 5.943.971 KM се односи на кредит Владе Аустрије по пројекту „Изградња система водоснабдијевања и канализације и управљања чврстим отпадом у општини Градишка“ који је Општина искористила у износу од 9.638.956 KM (средства су повучена у периоду 2008-2012. године). Општина је са Министарством финансија закључила два уговора (09.12.2007. и 21.11.2011. године) по којима је у обавези да кредит измири до 2025. године. Општина је у складу са одредбама тачке VII Одлуке

Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 32/07) под истим условима пренијела кредитна средства на КП „Водовод“ са којим је 12.11.2015. године потписала Уговор о отплати кредита. Скупштина општине је 28.07.2017. године донијела Одлуку по којој Општина преузима сервисирање поменутих кредитних обавеза од КП „Водовод“ и

- 251.324 КМ се односе на недоспјелу главницу намјенског кредита за санацију водоводног система општине. Општина је Одлуком Владе Републике Српске (из 2008. године) задужена за поврат дугорочног кредита Свјетске банке који је искористила по пројекту водоснабдијевања у износу од 275.378 USD, а у обавези је да измири кредит до 2030. г. (према ануитетном плану годишња отплата износи 12.842 USD - кредит је бескалатни).

6.3.2.3. Остале дугорочне обавезе

Остале дугорочне обавезе су исказане у износу од 461.362 КМ и односе се на репрограмирани обавезе по основу дуга за утрошену електричну енергију. Општина и ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука су 25.12.2013. године закључиле три уговора о репрограму дуга за трошкове електричне енергије на одгођено плаћање (120 једнаких рата). Општина је у обавези да дуг измири до 2023. године, а укупна годишња рата износи 93.833 КМ.

6.3.2.4. Властити извори

Властите изворе исказане у износу од 185.323.901 КМ чине трајни извори средстава, резерве и финансијски резултат.

Трајни извори средстава исказани су у износу од 33.744.181 КМ по основу имовине која не подлијеже амортизацији (углавном земљишта) у износу од 19.600.453 КМ и учешћа Општине по основу учешћа у капиталу 14.516.437 КМ („Водовод“, „Градска чистоћа“, „Топлана“, ЈП „ДЕП-ОТ“ и ЈП Спортска дворана „Servitium“).

Према налазу ревизије трајни извори средстава су више исказани за 1.389.980 КМ (објашњено под тачком 6.3.1.1. Извјештаја).

Ревалоризационе резерве су исказане у износу од 208.513 КМ. Настале су евидентирањем извршене процјене вриједности дијела нефинансијске имовине у сталним средствима (опреме) у ранијем периоду (2011. године) и након тога није вршено њихово умањење, односно нису амортизоване током употребе имовине по основу које су и формиране. На дан 31.12.2017. године опрема је у потпуности амортизована, па су ревалоризационе резерве у цијелости више исказане а финансијски резултат мање у наведеном износу. Исправка грешке проведена је у 2018. години.

Финансијски резултат је исказан у износу од 151.371.207 КМ (финансијски резултат ранијих година у износу од 149.577.328 КМ и позитиван финансијски резултат текуће године у износу од 1.793.879 КМ).

Према налазу ревизије финансијски резултат ранијих година је потцијењен за најмање 9.424.609 КМ, а финансијски резултат текуће године прецијењен за најмање 6.659.127 КМ по основу наведених неправилности (осим у овој, наведено и под тачкама: 6.1.1.1, 6.2.1. и 6.3.1.2.).

6.3.3. Ванбилансна евиденција

На дан 31.12.2017. године вриједност ванбилансне активе и ванбилансне пасиве исказана је у износу од 1.333.051 КМ по основу:

- датих гаранција (359.427 КМ) Влади Републике Српске по основу Супсидијарног кредитног споразума између Министарства финансија Републике Српске и ЈП „ДЕП-ОТ“ Бања Лука - по Пројекту за управљање чврстим отпадом финансираним из кредитних средстава Међународне асоцијације за развој - "WB IDA";

- датих гаранција (242.532 KM) по кредиту Владе Републике Аустрије по пројекту „Изградња система водоснабдијевања и канализације и управљања чврстим отпадом у општини Градишка“;
- одобрених неповучених кредитних средстава од Европске инвестиционе банке у износу од 561.774 KM (што је објашњено под тачком 6.3.2.2. Извјештаја);
- примљених банкарских гаранција (157.890 KM) за обезбјеђење од ризика реализације уговора о набавкама роба, радова и услуга и
- туђих средстава на коришћењу (11.428 KM) - рачунарске опреме добијене на коришћење од Министарства финансија Републике Српске која се користи за рад у трезору (6.538 KM) и опреме коју користи Техничка школа (4.890 KM).

6.4. Биланс новчаних токова

Према Билансу новчаних токова готовина на почетку периода износила је 1.132.446 KM и исказани су приливи готовине у периоду 01.01 – 31.12.2017. године од 40.971.400 KM (из пословних активности 22.699.198 KM, из инвестиционих активности 572.202 KM и из активности финансирања 17.700.000 KM).

Одливи готовине исказани су у износу од 33.288.874 KM (из пословних активности 19.217.574 KM, из инвестиционих активности 1.378.778 KM и из активности финансирања 12.692.522 KM).

Остале промјене на салду готовине, исказане су у негативном износу од 725.659 KM, што представља разлику између прилива готовине по основу накнада за шуме утврђених по записнику Пореске управе у износу од 197.578 KM (од чега су затезне камате 153.353 KM) и одлива готовине у укупном износу од 923.237 KM (по основу исплате обавеза према физичким лицима, обавеза за ПДВ и друге обавезе из пословања), па је ова позиција у цјелости погрешно исказана.

Стање готовине на крају периода износи 8.089.313 KM.

Биланс новчаних токова није састављен на начин прописан чланом 42. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника. Мање су исказани приливи из пословних активности за 197.578 KM (по основу непореских прихода), као и одливи готовине из пословних активности за 923.237 KM. Због наведеног Биланс новчаних токова не пружа релевантне информације о новчаним токовима у складу са MPC JC 2 - Извјештај о новчаним токовима (параграфи 21 и 22).

Препоручујемо начелнику Општине да обезбједи да се биланс новчаних токова сачињава у складу са чланом 42. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника и MPC JC 2 – Извјештај о новчаним токовима (параграфи 21 и 22).

6.5. Временска неограниченост пословања

У Напоменама уз финансијске извјештаје је објављено да су финансијски извјештаји Општине састављени у складу са начелом сталности пословања, према захтјевима MPC-JC 1- Презентација финансијских извјештаја.

6.6. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе

Судски спорови који за посљедицу могу имати потенцијалне обавезе су објелодањени у Нотама-забилјешкама уз финансијске извјештаје Општине.

У 2017. години активно је било 19 предмета (парнични поступци) у којима је Општина тужена страна у поступку (по основу исплате дуга, накнаде штете, утврђивања права својине, итд.), са око 1.566.242 KM процијењене вриједности дуга који се потражује од Општине, од којих су два предмета ријешена (по једном је тужбени захтјев одбијен, а по другом је потписано вансудско поравнање по којем је Општина исплатила дуг у вриједности од 709.524 KM са затезним каматама).

Општина је тужилац у 143 активна предмета са 710.726 KM вриједности главног дуга по тужбеним захтјевима, од чега су парнични спорови (по основу наплате потраживања, враћања у посјед и накнаде штете) вриједности 51.445 KM а у 117 предмета појављује као тражилац извршења у којима је Суд донио рјешења о дозволи извршења у износу од 658.682 KM (углавном по основу наплате комуналне накнаде).

По основу радних спорова Општина је тужена од стране 22 радника због престанка радног односа (тужбени захтјеви се заснивају на рјешењима Одбора за жалбе из 2013. године којима је наложено враћање на посао). С обзиром на то да је Општина покренула тужбе ради поништења рјешења Одбора за жалбе, поступак по тужбама радника је прекинут до правоснажног окончања поступка који се води по тужбама Општине. По процјени, очекује се рјешење у корист Општине.

Одговорна лица прате и врше процјену исхода за судске спорове, али нису евидентирана резервисања по том основу у складу са чланом 84. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике и захтјевима MPC JC 19 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (параграф 22).

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се у складу са процјеном исхода судских поступака, признају резервисања кад постоји вјероватноћа да ће за измирење потенцијалних обавеза бити потребан одлив ресурса, према MPC-JC 19 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

6.7. Напомене уз финансијске извјештаје

Напомене уз консолидоване финансијске извјештаје пружају информације у складу са MPC JC 1 – Презентација финансијских извјештаја, које кориснику омогућавају разумијевање финансијских извјештаја и додатне информације које нису приказане у финансијском извјештају, осим што за образложења потенцијаних обавеза није дат сажет опис природе потенцијалне обавезе према захтјевима MPC-JC 19 (параграф 100), већ су приложене табеле које у виду помоћне евиденције о судским споровима води надлежно одјељење у којима су наведени и окончани судски спорови из који не произилазе потенцијалне обавезе и потецијална имовина.

Препоручујемо начелнику Општине да обезбиједи да се у Напоменама уз финансијске извјештаје објелодани сажет опис природе потенцијалне обавезе у складу са захтјевима MPC JC 19 и чланом 46. Правилника о финансијском извјештавању за буџетске кориснике.

Ревизијски тим:

Слободанка Миловић, с.р.

Синиша Марковић, с.р.